

ELŐFIZETES

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hére 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hére 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-basabos petit sor egyszer 20 Ml.,
minden következőnél 15 Mlér.
Bélyegdíj külön 60 Mlér.
Nyilatér sora 40 Mlér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 207.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181

Arad, 1900.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Szerda, január 10.

Mai számunk több közleményei:

Vezéreltek: Tartalék és osztalék.

A transzváli háború.

Goldis és Mangra.

Egy névtelen levélíró.

Hese a főispánokról.

Riadalom Új-Aradon.

A kulisszák mögött.

A megboldogult.

TÁrcsa: Madonnák. Irta: Gallovich Jenő.

Regény-Csarnok: Dr. Moreau szigete. Irta:

H. G. Wells.

Tartalék és osztalék.

Arad, január 9.

Az Aradi Közlöny tegnapi számában „Egy részvényes” méltatta e lapnak előzőleg megjelent ismertetését a helybeli pénzintézetek üzleteredményeiről, melyeket azok a lefolyt 1899. évben elértek. A cikkíró ur eszmemenetével és következtetéseivel — bármi elmések és ötletesek is egyébként — nem tudok egyetérteni, és pedig annyira nem, hogy a tisztelt Szerkesztőség engedelmével az én ellenkező nézetemnek kifejezést is óhajtanék adni.

A cikkíró ur elmékedésének az a fo-
lata, hogy olyan nehéz viszonyok között, a milyenek a lefolyt évben voltak, a pénzintézetek a drágábban nyújtott hitel révén érték el a nagyobb üzleti eredményeket és ezt a nagyobb jövedelmet leginkább az ő részvényeseiktől kapták, kik első sorban vették a saját intézeteik által

adott hitelt igénybe. Ennek az előfeltételnek igen természetesen az volna a további logikai folyománya, hogy ilyen körülmények között a pénzintézeteknek épen nem úgy kellett volna tenniük, mint a hogy tettek, t. i. a tartalékalapjukat lehetőleg bőven dotálniok, hanem ellenkezőleg a nagyobb osztalék fizetése által a részvényeseknek visszaadniok azt, a mit az általuk igénybe vett drága hitel mellett tőlük nyertek.

Ennek a következtetésnek az alaposságát még akkor se fogadnám el, ha állana azon föltevés, hogy a mi a tartalék alapba tételik, az a részvényestől elvonatik. Am ez nem úgy van, sőt ellenkezőleg. A ki nem osztott, hanem a tartalék alapba helyezett dividenda a részvényes számára tételik felre, és mig föltehető, hogy az osztalékját a részvényes könnyedén elkölti, addig egészen biztosra vehető, hogy a tartalékba helyezett jövedelem épen az ő számára gyümölcsözőleg elhelyezve őriztetik meg.

Elesvén ily módon azon föltevés jogsultsága, hogy az osztaléknak a dividenda érdekében való korlátozása által a részvényesek megrövidítették, teljes világosság mellett itélkezhettünk azon más állítólagos előnyök felett, melyek a nagyobb osztalék kifizetése által a részvényesek javára esnének. Ilyen előny gyanánt hozza fel cikkíró ur azt, hogy a két koronával magasabb dividenda mellett emelkednék a részvények értéke. Bár megengedem, hogy a részvény-emelkedés

ily uton is momentán bekövetkezhethetnék, de az ebből rezultálódo igazi hasznot még is nagyon kétségesnek tartom, pedig a jól számító részvényes épen a reális jövedelmet és nem az osztalékot nézi. De szigoruan véve a dolgot, a részvények árfolyamának szabályozásában a kereslet és kínálat, továbbá a bizalom nagyobb szerepet játszanak, mint a magas dividendák. Azt sem szabad szem elől téveszteni, hogy ha már a részvények árfolyamának következetes emelése a bevallott cél, akkor ennek a józan konzervativizmus elvei szerint kell történnie, és nem szabad megkockáztatni azt, hogy a kevésbé kedvező évek balsikereinek hatása alatt esetleg vissza kell menni az osztalékokkal, mert abból akkor nagyobb kár fog esni a részvények értékelése körül, mint amilyen haszon éretett el az árfolyam erőszakolt felhajtásával. Ezen megdönthetetlen igazságból pedig önként következik, hogy úgy kell az osztalék megszabásánál eljárni, hogy kevesebb jövedelem esetén se kelljen az osztalékkal visszamenni.

Különben is a részvények árfolyamának időleges felhajtásából tulajdonképen csak azon részvényesek huznak hasznot, a kik nem osztják meg az intézet jó és balsorsát, hanem a kik csak addig részvényesek, a mig részvényeiken haszonnal tudhatnak; ezek javára a részvények árfolyamának emelését tűzni ki vezérelvül, igazán nem érdemes. Ez az irányzat

TÁRCZA.

Madonnák.

Irta: Gallovich Jenő.

I.

Arnyas, hűvös hely. Temető. Virágzó akácok alatt szanaszét sirok havertek. Behorpadt, rögös volt az egyik. A kereszje hiányzott. A kiemelkedő föld mutatta, hogy sir volt valaha. A másik rendezett volt. Frissen festett vaskeletés ovtá. A magas márványemlék alig látszott ki az illatos sárga Marchal Nil rózsák közül. Azt szerették amazt nem. Ott szegény, itt gazdag feküdt.

Bolyongtam napokon keresztül a sirok között. Nem is az uton mentem, hanem amerre a lábam vitt. Keresztül gázoltam a magasra nőtt cserjéken, rátapostam a sirok között rendetlen módon kihajtott gazra és mentem, a mig csak bele nem fáradtam.

Ismertem már a legtöbb sirt. Még azt is, a melyről hiányzott a fejfa. Szép volt előttem a hűvös, arnyas hely. A temető, melynek levegője mindig balzsamos volt a fehér akácvirágtól.

Soha sem rettegettem a haláltól. Megnyugvással, megadással bolyongtam a sirok között. Mintha csak valami üvegházban lettem volna. Jobban éreztem magamat, mint odahaza. Ott égetett, sorvasztott, kinzott folyton valami után a vágy. Mit tudom én, mi után? Minden

után mit a szem belát és az agy ismer. A temetőben nyugodt voltam. Nem kinzott, nem epeztett, nem sorvasztott semmi. Tanultam lemondani.

A temetőben született meg az én legelső szerelmem. Fialat voltam és fogékony. Tele hittel, idealizmussal. És megdobbant a szívem.

Asszony volt. Fialat és szenvedő. Még nem is léteztem, amikor már meghalt. Véletlenül bukkantam a sirjára. Ott feküdt, ahol a legnépesebb volt a temető. Körülötte mindenütt egy sir, egy halott. Hosszu idő mult el, a mióta meghalt. Már nem is temetnek oda. Nincs hely. A sirások a temető másik részében ásták az ujonnan érkezettek számára a gödröt.

Fialat volt, amikor meghalt. Nagyon fiatal. A szenvedés vitte a sirba. Elhervadt, elpusztult mint virág, melyet a fagy ér. A nélkül, hogy élt volna, birt volna fogalommal a boldogság, az élet felől.

Asszony volt. Fialat és szenvedő. Sokat szenvedtem életemben. Bizonyára ez a körülmény hozott össze velem. Ez szülhette azt a rokonszenvet is, a melylyel a legelső pillanatban viseltettem a halott iránt, kit nem is ismertem soha. Szántam és bánkódtam a halála felett. Mintha legalább is ismertem volna. Soha sem láttam, soha sem hallottam felőle. A fekete márvány-emlékbe vésett, néhány szóból értesültem, hogy létezett egykor...

Es egyre jobban szántam; egyre jobban

bánkódtam. Utam egyenesen a sirjához vezetett. Ott áldogáltam órahosszat. Behunytam a szemem és gondolkodtam. Lassan feltámadt előttem a halott arca. Nyugodtan, mosolyogva. Fehér volt az arca és piros az ajka. Asszony volt. Edes, szép asszony. Fehér, puha karokkal, a melyek erősen tudtak szorítani, ölelni. Formás, kicsi asszonyka, minden jó tulajdonsággal megáldva. Így élt a fantáziámban. Ó, a kinek már a csontjait is porrá őrlötte már akkor az idő...

Élt a lelkemben egy ideál. Halványképű edes, kicsi, barna leány. En azt láttam a halottban és lassan megszerettem. Csendes, gyöngéd, tiszta poetikus szerelemmel. Nem volt benne semmi szenvedély, cseppnyi kitörés sem. Ideálisan szerettem őt, úgy a milyen; úgy a mint van.

Elhalt, elpusztult. Akár a virág, melyet a fagy ér. Hirtelen, egyszerre.

Es szóttem mesét. Esküvőre ment a fehér lelkű leány. Törékeny, szelid teremtés. A férfi idős volt és gazember. Ejjel-nappal szivta a vérét a fehér galambnak, a ki irtózt is tőle. Es jött a hervadás. Zugott, kongott a sok harang. Elpusztult, maghalt a kis galamb.

A temetőben bolyongtam mindig. Folyton az ő sirja előtt tartózkodtam. Előttem volt egyre a képe. Es mindig jobban szerettem. Előtem is lehetett úgy szeretni. Előben folyton csalódik az ember. A halott hű volt hozzám. Olyan volt mindig, amilyenek én tudni akar-

megszüntetné a részvények stabilitását és mobillá tenné azokat, míg ennek ellenében a konzervatív irány nemcsak a részvényeket klasszifikálná, hanem a részvényeket is.

De míg a nagy osztalékok nyújtása mellett az intézeti érdekek szempontjából semmi, a részvényesekből pedig igen kétes előnyök szólnak, addig nagyon is fontos és tisztán álló érdekek sürgetik a tartalékok mentől bővebb dotálását. Azok az idők rég elmúltak, a hol egy takarékpénztár a részvénytőkéje és tartalékalapjánál 50-szer is nagyobb betétet kezelhetett. A bizalom ma mind inkább azon pénzügyesek felé fordul, melyek tartalékalapjuk folytonos szaporításával auyagilag is fokozottabb garanciákat nyújtanak a betevőknek. Ezt nem lehet, nem szabad ignorálni egy pénzügyesnek sem, a mely a többivel versenyt, az idővel pedig lépést akar tartani. Különben hiszen annyit a cikkíró is elismer, miszerint a helybeli pénzügyesek nagy tartalék alapjai tették lehetővé, hogy Aradon annyi és oly olcsó pénz legyen és hogy a józan és konzervatív üzleti politika állította az aradi pénzügyeseket követendő példaképpen oda a többi vidéki pénzügyesek elé.

Részemről akkor, midőn a takarékpénztárak vezetése körüli irányelveket vitatom, határozottan merem állítani, hogy a takarékpénztáraknak iskolák gyanánt kell szolgálniuk az egyes emberek számára. Ezek az ő egyéni gazdálkodásukban induljanak ama jól vezetett takarékpénztárak után, melyek legalább is annyit tesznek a tartalékba, a menyit kifizetnek. Ez az én szilárd meggyőződés, melyben a gyakorlat nyújtotta tapasztalatok csak mindjobban megerősítenek, úgy, hogy bármi jelentékeny számú részvénytulajdonosok is valamely pénzügyesnél érdekelve, soha sem fogok a magas dividendák osztása mellett felszólalni.

Egy másik részvényes.

tam. Amilyenek a lelkem, a fantáziám alkotta. Allhatatos, igaz, szent. Es nem bántott meg soha.

Nehéz volt a válás. Mennem kellett. Az ember élete folytonos szenvedés. A végzet elragadja attól, aki megtanul igazán, hiven szeretni. Es üldözi, üldözi a sors, amíg egy napon össze nem roskad előtte a meggyőtrött, kifáradt lélek.

Hosszu idő mult el. Nem voltam szerelmes soha. Fogva tart az első szerelmem. Elöttem lebeg a fehér, édes Madonna arc.

Eles, csipős novemberi szélkavarja a homokot, söpri a port, a lehullott száraz falevelet. Könnyű szárnyával magasra kap egy-egy papirdarabot és forgatja, forgatja sebesen. Ki tudja meddig... Ki tudja merre...

Fakó, megsárgult, elrongyolódott papir hullott elém. El is van tépve. Alig lehet kivenni rajta a betűket. Egy gyászjelentés.

— Fialat asszony halt meg. Sohat szenvedett.

Feltámadt előttem a fehér Madonna-arc. Ugy fáj a lelkem. Tele gyűl a szemem könnyel, sirok keservesen...

II.

A folytonos mulatozásba is belefárad végre az ember. Idegessé teszi a lármá, a zaj. Szökik a fény elől, amely hamis és amelyben fázik az ember lelke. Vágyakozik a csend, a nyugalom után.

Botorkálunk. Sár és kövek között vezet az utunk. Beléptünk a sárba, belébotlunk a kőbe.

TÁVIRATOK.

A delegáció ülése.

Bécs, január 9. (Saját tud. táv.)
Ma az osztrák delegáció tárgyalta a hadügyi költségvetést. A magyar delegáció négyes bizottságának délután szintén ülése lett volna, de tekintettel arra a számításba nem vett körülményre, hogy az osztrák delegáció este hét órára lett csak készen tanácskozásával, az ülést elhalasztották. Egyebekben az osztrák delegáció sem végezett semmit. A csehek hangoztatták sérelmeiket a tisztai fizetések ügyében sem tudtak e miatt eredményre jutni. A tárgyalást holnapra halasztották.

Sikertelen kabinetalkotási kísérlet.

Bécs, január 9. (Saját tud. távirata.)
Körber sehogy sem boldogul a kabinetalkotással. Avval a három parlamenti emberrel, a kit miniszteriumába okvetetlenül fel akar venni, sehogy sem tud meg egyezni.

Az osztrák-magyar bank.

Bécs, január 9. (Saját tud. távirata.)
Az osztrák-magyar bank főtanácsának mai ülésén a főtitkár jelentése végén konstata, hogy a bank pénzeszközei már január hó első hetében tetemesen szaporodtak és hogy helyzete nagyon kielégítő. A főtanács tudomásul vette a jelentést és hozzájárult ahhoz, hogy a kamatláb megváltoztatása a nemzetközi viszonyokra való tekintettel ez idő szerint még korai volna.

A főtanács mai ülésén előterjesztett 1899. évi mérleg szerint a mult évért fizetendő egész osztalék 51 frt, vagyis 8.5 százalék részvényenkint. E szerint az 1899. év második felére szóló szelvényre 36 frt jut. A két kormány nyereségrésze az 1899. évi jövedelemből 1,337,037 frt 60 kr. a bank által fizetendő jegyadó pedig 81,125 frt 39 kr.

Harcz a Fülöp-szigeteken.

Washington, január 9. (Saját tud. táv.)
Otis tábornok jelenti: A 26. gyalogezrednek egyik zászlóalja tegnap Bacoortól nyugatra megtámadta az ellenséget erődített hadállásban. Az ellenség 25 halottat és 40 sebesültet hagyott a csatatéren. Az amerikaiak közül egy hadnagy és négy közkatona esett el, 24 katona pedig megsebesült.

A pestis.

London, január 9. (Saj. tud. távirata.)
A Reuter-ügynökségnek jelentik Honoluluból e hó 1-éről: Deczember 26-án itt hat ember halt meg pestisben. Ugyanennek az ügynökségnek jelentik Washingtonból: A Fülöp-szigeteken lévő amerikai főorvos kábel-jelentése szerint ott a benszülöttek között három pestises megbetegedés fordult elő.

A transzváli háború.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, január 9.

A hányszor az angolok nagyon kikapnak, mindannyiszor előáll valamelyik kormánypolitikusk, hogy ez azért van, mert Anglia készületlenül ment a háboruba. Hogy miért ment bele készületlenül? Itt kezdődik azután az üres mentegetődzések gyenge sorozata.

A legutóbbi vereségek alkalmából Balfour, a kincstár első lordja mondott nagy beszédet Manchesterben ezekből a motívumokból. Egy beismerés mégis beletévedt a szavaiba: Anglia kevesebbre becsülte a burok harczképességét. Ennek drága árát adták eddig is s úgy lehet, még drágábbat majd ezután.

Az a kis fordulat, a mely Balfour beszédében a háboru célját illetőleg nem tud eléggé elrejtőzni, a harczterei táviratok értesítéseinek sokkal szomorubbnak sejteti az angol hadak kilátásait. Kezdetben Chamberlain is, Balfour is úgy beszéltek, hogy a háborut Anglia a betelepültek érdekében, az egyenlő jogokért, emberiségi szempontokból viszi s azért akarja megtörni a két délafrikai köztársaságot, hogy legyen azokban jog és igazság. — Ebben az

És elfárad az ember. De nincs, hol megpihenjen.

Hidegség, hüvösség. A vörösre vált kandalló mellett csak az ember bőre ég. A lelke, az borzong, az fázik. Az üres barátságtalan szoba nem ad nyugalmat. Elrebben az álom az ember szeméről. És amikor felkel, csak kimerültséget érez.

Czélaltan a küzködés. Ha győzelemmel végződik is a harcz, a siker nem okoz örömet. A kényelem tisztán a jólét czél. Az emberi szívnek, léleknek szüksége van egyébre.

Uz, hajt kerget valami ismeretlen vágy előre. A szív, a lélek ural folytonosan benünket. És egyszer kigyulad a szív és felmelegszik a lélek. A czél el van érve. Egyidejűleg elérkezik a nyugalom, a csend, a béke, a boldogság.

Botorkáltam. Jártam a sárban és belebotlottam a kőbe. Fázott a lelkem. Megcsömörlöttem a zajtól. Fáradtságot éreztem a küzdelemben és csend, nyugalom után is sóvárogtam.

A czél hiányzott. A nehéz, fáradtságos küzdelmek nem csüggesztettek el. A győzelem azonban soha sem szerzett, soha sem okozott örömet. A vörössé, tüzessé vált kandalló mellett égett a bőröm, a lelkem azonban csak nem tudott fölmelegedni.

Vágyakoztam, sóvárogtam egy tiszta leánykéz után. Es hasztalan áhitoztam. Nem tudtam megtalálni, nem tudtam fellelni.

De egyszer! Nagy sokára még is. Egy

kéz, a mely intézi minden bizonynyal az emberek sorsát is, elém vezetett egy leányt. Fehér volt az arca. A természetől volt fehér. Mintha csak festve, vagy vésve lett volna. És ebben a csodálatos fehérségben ragyogott, égett a két szem és kipirosodott a kicsi szája.

Es ebben a csodálatos fehérségben hófehér volt a lélek is. És érzékeny, mint a virág, puha mint a viasz. Maga volt az égből előszállott Madonna. Csak egyszer láttam, csak egyszer beszéltem vele. És lángot fogott a szívem, felmelegedett a lelkem.

A küzdelem után nem éreztem fáradtságot. Megtaláltam a nyugalomamat. A legkisebb siker is örömmel töltött el. Ketten tapsoltunk az elért sikernek. Volt, aki megértett, volt aki szeret.

A csüggedés eltűnt. Bizalommal megerősödve, sok bátorsággal, hittel néztem a bizonytalanságba. a jövő elé. Ugy éreztem, hogy eddig még nem is éltem. Az átszenvedett sok nyomorúság, gyötrellem, parány ahhoz a nagy boldogsághoz képest, amely a jövőben várakozik reám.

Megragadtam a kalapácsot. Megjött a munkakedvem. Nem riadtam vissza semmi akadálytól. Csak egy gondolatom volt. Ovis, megvédeni ezt a törekény, érzékeny sámmiséget mindentől.

Örködtem az álmai felett. Utját álltam a bánatnak. Nem engedtem közelébe a szomorúságot. Azt akartam, hogy ne tudja, mi a gond Derüs, tiszta maradjon kedélye örökre.

okadatolásban még a támadó törekvések beismerése lappang, itt rejtőzködve még azt az igazságot ismerték el, hogy a burok csak formára a támadó fél, valósággal, ha egy kis időt várnak még, Anglia kezdte volna az ellenségeskedést „az emberi jogok védelmére”. — Ma már azt mondja Balfour, hogy a harcz a dél-afrikai birodalom megvédéseért folyik. Tehát támadásból a rokonszenvesebb önvédelem terére igyekszik csusztatni a dolgot. A megtámadott angol gyarmatot védik s nem a transzváli köztársaságok összetöréseért harcolnak, — mondja Balfour. De ki hiszi el neki még Angliában is, nem hogy egyebütt akárhol.

Egyébként pedig gőzerővel dolgoznak az angolok. A Maxim-féle gyorstüzélő ágyukból annyit rendeltek, a mennyit csak elő tud állítani a gyár a legfokozottabb munkával. A nyolczadik hadosztályt holnap kezdik hajóra szállítani. A Dél-Afrikába vezető utvonalon, újabb és újabb czirkáló hajókat helyeznek el a szállítmányok ellenőrzésére. És ezenközben reménykednek, hogy eljön még az ő napjuk is. — A burok pedig igaz ügyükért lelkesedve, kettős erőlyel támadnak, ostromolnak és a sok helyi érdekű győzelem után készülnek a döntő mérkőzésre. Európa és Amerika egyaránt izgatottan várja ezt és a burok diadalát kívánja.

Mai távirataink a következők:

London, január 9.

A *Vickers and Maxim* cég azt az utasítást kapta, hogy újabb intézkedésig annyi 4-7 és 6 hüvelyknyi gyorstüzélő ágyút készítsen, a mennyit csak készíthet.

London, január 9.

A reggeli lapok jelentése szerint a *Harrier* ágyúháza a Földközi tengerről Adenbe érkezett, hogy résztvegyen a gyanus hajók megfigyelésében. Hír szerint az a jelentés, hogy Londonban egy gőzhajón ágyukat és lövészereteket foglaltak le, valótlán.

A *Daily News* jelentése szerint holnapután kezdik meg a nyolczadik hadosztály hajóra szállítását.

Kattogott a kalapács. Soha annyi erőt még nem éreztem karjaimban. Margit mosolygása, ártatlan tekintete kísért mindenütt utaimon.

El akartam fogni a napsugarat, hogy neki adjam. En szőttem neki mesét, bohókás regét arról a nagy boldogságról, amelyet határtalan erővel fogok kicsikarni számára a sorstól.

Sokat éltem, sokat szenvedtem, fáradt vagyok. Megroskadva, megtörve botorkáltam az emberek között. Reményem nem volt, ábrándjaim szerte tűntek. Mindenütt homályt, sötétséget láttam. És egyszer elém vetett a sors egy leányt. Edes, halvány arczu, barna leányt. Olyant, a milyent a lelkem és fantáziám alkotott. És úgy éreztem, hogy még nem is éltem eddig és a szenvedés parány ahhoz a nagy boldogsághoz képest, amely a jövőben várakozik reám. A homály, a sötétség eltűnt és erő, határtalan erő szállt a lelkembe. Bizalommal, bátorsággal néztem a bizonytalanságba, a jövő elé. Meséltem neki fényről, csillogásról és arról a nagy, tiszta, igaz, örökkön tartó boldogságról, mely a jövőben osztályrésünk lesz.

Egy verőfényes reggelen a kertben jártunk. Illatos virágokkal volt tele a kert. Letéptem egy marék ibolyát és odanyújtottam neki. Elfogadta. Arczához emelte a virágot. És aztán széjjel szórta az uton. Illatos kék ibolyával volt tele szórva az ut.

Szomorúság, mély bánat fogott el. Könyek szivárogtak a szemembe. Megtörtem, megrosztam. Ugy érzem, hogy sokat éltem, sokat szenvedtem s nagyon, nagyon fáradt vagyok.

London, január 9.

A *Times*-nak jelentik Lourenco-Marquezből: A Standard and Diggers News jelentése szerint *Steyn* elnök a burghereknek küldött üzenetét a következő szavakkal fejezte be: Legyen az afrikander nemzetnek a jövő évben békéje és nyugalma. A béke oly alapon köttetés meg, hogy az ellenség, a ki bennünket az egész évszázad alatt elnyomott és üldözött, ne onthasson többé ártatlan vért. Adja meg ezt nekünk az isten végtelen kegyelmében.

Boston, január 9.

Massachusetts állam demokrata pártjának központi bizottsága elhatározta, hogy a buroknak országuk szerencsés védelméhez gratulál.

Washington, január 9.

A szenátusban *Pettigrew* határozati javaslatot nyújtott be, a mely fölhatalmazza a kormányt, hogy az Anglia és a két dél-afrikai köztársaság között folyó háboruban ajánlja föl közbenjárását.

Manchester, január 9.

Balfour, a kincstár első lordja, Manchesterben választói előtt beszédet mondott, a melyben a mai helyzetet összehasonlította az egy évvel ezelőt volt helyzettel, a mikor a fasodai incidenset úgy Angliára, mint Franciaországra nézve tiszteességgel elintézték. Ugy látszott akkor, mintha a két hatalmasságot egy pillanatra elidegenítette volna egymástól a nézeteltérés, a mely ma szerencsére egyszersmindenkorra megszűnt.

Balfour azután visszapillantást vetett a háboru előtti eseményekre s azt mondja, hogy nézete szerint a Transzvállal szemben felmerült nehézségek dacára sem tartotta senki sem, de legkevésbé a kormány elkerülhetetlennek vagy csak nagyon valószínűnek is a háborut. A kormány nem tiltakozott Transzvál fegyverkezése ellen, mert *Jameson* betörése nem engedte meg, hogy felszólaljon. Transzvál kormánya mindig azt válaszolhatta volna, hogy fegyverkezése nem Anglia ellen irányul, hanem a rablók ellen. *Anglia tehát készületlenül kezdte meg a háborut.* Nem is fegyverkezhetett támadásra, mialatt a tárgyalások függőben voltak, hanem csak azt tehetette, amit szükségesnek tartott a védelemre.

A szónok nem hiszi, hogy valaki rábírhatta volna a kabinetet, hogy más valamit tegyen, mint amit tett. Megengedi, hogy *Anglia kevesebbre becsülte a burok harczképességét.* A szerencsétlen *ladysmithi* csapdára ugyan nem gondolt a kormány, de a burok nem nyomulnak annyira előre a brit területen, hogy akár a legfélénkebb embernek is meg kellene ijednie.

Balfour végre kiemelte, hogy a kormány teljesen szabad kezet hagyott a tábornokoknak. A harcz az afrikai birodalom megvédéséért folyik és az angolok végig fogják küzdeni ingadozás nélkül, úgy, hogy ilyen háboru nem fog többé támadhatni Afrikában. Végül gunyosan foglalkozott a szónok azzal a külföldön hangoztatott jóslattal, hogy megkezdődött a brit birodalom felbomlása.

London, január 9.

Bur forrásból érkező táviratok is megerősítik azt a hirt, hogy *Ladysmith* ostrománál a bur támadókat visszaverték. Legközelebb azonban új rohamot intéznek a város ellen.

Goldis és Mangra.

— Egy képviselő az aradi püspökről. —

Budapest, január 3.

Egy fővárosi lap, az utóbbi időben többször megtámadta Goldis József gör. keleti püspököt, hogy megválasztását a Mangráékkal kötött paktumnak köszönheti s ezzel eladta magát a tulzóknek s immár az ő hajójukban evez.

Másoknál tett szomorú tapasztalatok keltették fel bizonyára az aggodalmat a kérdéses fővárosi lapban, mert volt már dolgunk sok hazafias román püspökjelölttel, a ki, a mint „valóságos” lett, ellenünk fordult. Ám én és velem együtt bizonyára többen Goldis volt képviselőtársai közül, a kik vele folytonos érintkezésben voltunk, jellemét és gondolkozásmódját ismerjük, nem engedhetjük, hogy ő, amazzokkal egy kalap alá vétsessék.

Goldis tiszta jellem és vasakaratu férfiú, a ki a maga elé tüzött czélt tántoríthatlanul követi és a kit sodrából kikötkenteni nem lehet. Pedig ő már évek hosszú sora óta küzd hazafias irányban és ez irányban munkálkodott már akkor is, midőn még püspökségéről szó sem lehetett; s ezen utjáról le nem tértették a tulzók soha, — megvívta ő már többször velük a csatát, felemelt sisakkal, győzedelmesen, vissza nem vonva soha semmit, — győzedelmes katona pedig még soha le nem tette a fegyvert, midőn a babért nyujtották neki; a győző meghódolni nem szokott!

Goldist, a hazafiasan gondolkodó románok tábora választotta püspökké, ezekhez csak csatlakozott a Mangráék kis serege, hogy ezt Goldis egész életén át vallott elvei feiadásával érte volna el, ez absurd állítás.

Megmondta azt Goldis installációja alkalomával:

— Higyjétek el barátaim, ugymond, azok a tulzók nem olyan ijesztőek, csak foglalkozni kell és banni kell tudni velük.

Es itt rejlik cselekedeteinek kulcsa.

Viszi Mangrát magával mindenüvé, de nem azért, mert a Mangra hajójában evez, hanem mert Goldis akarja őt fölvenni küzdő legénynek az ő fehér vitorlás hajójára.

Voltam együtt Goldis püspökkel és Mangrával kerületemben templomszentelésen, hallottam Goldis püspök hazafias gondolkozását megnyilatkozni, ép úgy mint azelőtt, de hallottam azt a rémet is, a kit Mangrának hívnak, — minden szava elárulta a fajszeretetet — de ezt csak nem vesszük rossz néven mi magyarok? — de elárulta: nyíltan vallotta a vágyat, vajha a magyarral együtt a magyar állam keretében, békességben, egyetértésben élhessen és fejlődhessen az ő nácziója is.

Milyen Mangra a tulzó, nem tudom. De ha ilyen volt, a milyennek én megismertem, akkor nem volt tulzó. Es ha nem is ilyen volt, akkor Goldis érdeme, hogy már is megváltozott.

Hát én nemcsak Goldist nem engedem befeketíteni, de még Mangrát is megkísértem fehérre mosni, — valamint tudom és látom hogy Goldis is azt akarja. — Es itt a dolog bibije, ő igenis hálás Mangrának, a miért püspökké való megválasztását elősegítette és hálából felveszi hajójára és elviszi magával, kifeszített vitorlával haladva a jó vizeken; és midőn a szirtes partok mellett halad, ne lökjük mi a zátonyra!

Goldis püspök egész életén át hazafias irányban haladt, ma is ezen az uton van, segítsük és méltányoljuk őt és ne gördítsünk éppen mi nekie utjába nehézségeket.

Telegdy József,
orsz. képviselő.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Szerda: *Baba*, operette. (Páratlan bérlet.)
Csütörtök: *Orpheus a pokolban*, operette. (Páros bérlet.)
Péntek: *Nebántsvirág*, operette; *Assael Aranka* felléptével. (Páratlan bérlet.)
Szombat: *Zsidónő*, opera. (Páros bérlet.)
Vasárnap: Délután: *Oziganyszerelm*, bohózat.
Este: *Baba*, operette. (Páratlan bérlet.)

* **Uj naturburs.** Szadai Ferenczet, a szép tehetségű fiatal aradi születésű, vidéki színészt, ki a Solymossy-iskolát évekkal ezelőtt nagy sikerrel végezte, Leszkay András az aradi színház igazgatója tavasztól fogva három évre szerződtette a naturburs-szerepkörre.

* **A baba** szövegének szerzője Maurice Ordonneau a szövegírók királya. Legutóbb a párisi Gaité színháznak nagy sikerű operettjét „Les Saltimbanques“-t segítette szövegével diadalra. Ez már az 52-ik darabja az ügyes írónak, kinek az aradi közönség is jelentékeny elismeréssel adózott most három estén át. Ez az elismerés ugyilátszik folytatódik, mert „A baba“ szerdai előadása iránt is nagy érdeklődés mutatkozik.

* **Műsorváltozás a színházban.** Hegyessy Gyula betegsége miatt az előre megállapított heti műsor változást szenved. Mint velünk a színházi iroda közli, a péntekre kitűzött *Idegek* helyett *Orfeus a pokolban* operette kerül színre páros bérletben, vasárnap délután pedig a *Czigányszerelm* az *Arany kakas* helyett, fél helyárrakkal. Vasárnap este pedig a *Baba* fog menni páratlan bérletszünetben.

Egy névtelen levélíró.

— Az Operaház Anonymusa. —

Budapest, január 9.

Az Operának van egy névtelen levélírója, ki időközönként igen sajátos irodalmi tevékenységet fejt ki. Feleleveníti a régi pamflet-irodalmat, fájdalom, igen csekély szellemmel és igen sok helyesírási hibával.

Irodalmi működése egyébként abból áll, hogy a történész gondosságával összegyűjt mindenféle kóbor pletykát, pikáns hirt és kompromittáló magánügyet, azokat levélformába önti s frankó elküldi az érdekelteknek.

Az érdekelték elolvassák a leveleket, de nem teszik ki az ablakukba. Megjegyzem, hogy ezek a levelek nem is alkalmasak arra, hogy az ablakba kitegyék, mert tele vannak válogatott kellemetlenségekkel és gyilkos malicziával. Minden szó bennük egy-egy rendőri kihágás.

Például az egyik énekesnő fellép Margaréta szerepében s Weidinger* közbenjöttével tisztességes sikert arat. Másnap névtelen levelet kap a következő tartalommal:

Mélyen tisztelt Nagysád!

Ön tegnap csak igazat mondott, mikor azt énekelte: *Nem vagyok sem szép, sem kisaszszony* . . . De csak nem hiszi hogy azzal a hanggal illuziókat ébreszt Fausztban vagy a közönségben. Végre is egyik sem siket. Ezt jó lesz megmondani.

Beck Vilmos, mikor a *Bolygó hollandit* először énekelte, egy héten három névtelen levelet is kapott a nyájas ismerentől. Azt ajánlotta a derék baritonistának, hogy nyisson butorraktárt vagy álljon egy zsákkölcsönző intézet élére, de semmiesetre se énekelje a *Bolygó hollandit* nyilvánosan.

Egy másik levélben viszont azt kérdi Becktől, hogy miért választotta játékmesterének a király-utczai Ungerleider-kávéház fizető pinczérét.

Perotthoz egyik indiszpozíciója után a következő tartalmu levéllel fordul a nyájas idegen:

Tisztelt veterano tenoro!

Ön tegnap vágta ki az ideai szezonban a huszonötödik gixert. Quousque tandem! Világrekordot akar ön gixerekben csinálni huszonötezer forint évi fizetésért? Gondolja meg, hogy ezer forint egy gixerért elég. A többit elengedjük stb.

* Klakormester az Operában.

Szóval, az anonimusz mindig úgy játszotta ki magát, mint a művészet lelkes barátja. De ez csak ürügy volt arra, hogy gorombáskodjék. Az igaztalanul megsértett művésznők és művészek lázasan kutatták a levélíró személyét, s még a rendőrséget is igénybe vették. Sok előkelő műbarát került gyanuba, persze alaptalanul.

Voltak, kik elfogadták azt a kalandos kombinációt, hogy maga az igazgatóság iratja ezeket a névtelen leveleket egy titkos titkárral, csupán azért, hogy művészek hiúságát leszerelje.

Ez ép oly igaztalan, mint nevetséges feltevés. Először is méltatlan dolog az Opera igazgatóságát egy eredeti ötlettel meggyanusítani, — másodsor pedig nagyon sokszor megtörtént, hogy maga az intendáns és az igazgató is kapott a fentebbiekhez hasonló hangu névtelen leveleket.

Az anonimusz a többek között *Mahler* Gusztávot is megtisztelte becses soraival. Melegen ajánlott neki hidegvíz-kurát s kellemetlen megjegyzéseket tett felekezeti viszonyaira. A temperamentumos direktor féktelen haragra gerjedt s fünek-fának mutogatta az inzultáló sorokat. A többek között *Stesser* József belügyminiszteri tanácsosnak is, ki akkor a színházi ügyek előadója volt. *Stesser* sietett megnyugtanni a toporzékoló direktort.

— A tiszaezlári pör tárgyalásakor, mondá, én titkár voltam a miniszterelnökségben. Akkoriban minden héten érkezett Tisza Kálmán miniszterelnök czimére egy gyalázó kifejezésekkel kiczifrázott nyílt levelező-lap, melynek legenyhébb epítője az volt: czimeres lóköto. Ez hónapokig tartott s én az aktákkal együtt mindig bemutattam a névtelen levelezőlapokat a miniszterelnöknek, ki azokat nagy figyelemmel olvasta el. Egyszerre csak kimaradtak a levelezőlapok. A harmadik héten Tisza Kálmán nyugtalanodva kérde tőlem: Mi az? Hát az a barátom már abba hagyta a levelezést?

Ez a história megnyugtatta Mahlert s azonnal ő is élénken tudakozódott a portásnál, hogy nem jött-e névtelen levél?

Az anonimusz mindekkoráig bámulatosan meg tudta őrizni inkognitóját s az abszolút homályból lövöldözte mérges nyilait.

De most kissé meglebbent sűrű fátyola. Újvire ugyanis képes levelező-lapokon nyájaszkodott az operistákkal. A legképtelenebb képes levelező-lapokon. Csoda, hogy a posta továbbította őket. A többek között egy ismert balletszépségnek olyan levelező-lapot küldött, amelynek illusztrációja egy gyermeket szállító gólyát ábrázol.

Sokan nézték a nyilvánvaló tendenciájú levelezőlapot s leplezetlen malicziával nyujtották át a szép ballet-leánynak. Az meghökken, elpirul s önfelédten így kiált fel:

— Szentelenség! Ezt csak „ő“ írhatta . . .

Most tehát az a kérdés, hogy ki az „ő.“ A megbántott tánczosnő még eddig nem vallott. De már ingadozik. . . Az operisták erősen remélik, hogy vallani fog.

Ideje is lenne, hogy az anonimuszt leplezzék s átadják a helyi érdekű közmegevetésnek. Mert bár sok igazat mondott, de mindig a legkiméletelebb durban.

Végre is a modern hadakozás tiltja a dumadum lövéseket — a képes levelező-lapokon is.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi vendéglősök és kávéosok szokásos társasestélyüket holnap, szerdán este 8 órakor *Schór* Albertnek az Andrassy-uton levő *Három-királyhoz* címzett vendéglőjében tartják meg. — E heti összejövetelekeddig a lehető legsikerültebbek voltak s azon re-

ményt keltik, hogy holnap Aradváros összes vendéglősei és kávéosai meg fognak jelenni. A társas estélyeken az Aradon tartandó országos kongresszus képezi megbeszélés tárgyát s a múlt héten tartott összejövetel határozata szerint szívesen látott vendégek azok is, kik a társulatnak nem tagjai, sőt ez estélyre meghívták a pinczér egyesület elnökségét is.

Mese a főispánokról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, január 9.

Voltaképpen nem is mese, hanem egy kinos, komoly és rideg valóság az, amiről már itt most jelentést teszünk. Mióta a sárosme gyei főispán visszalépése befejezett ténynyé vált, nagyon sok mende-monda forrásáról lehullott a homályosság leple. A pártok között létrejött paktum legtekintélyesebb organuma például nyíltan és leplezetlenül hirdeti már, hogy a paktum szóbeli föltétele értelmében kellett nyugalomba vonulni Almássy Géának, a szolnoki főispánnak, Szalavszky Gyulának, a trencsényi főispánnak, Haller Béla grófnak, az udvarhelymegyei főispánnak és most legutóbb Szinnyei Merse Istvánnak, a sárosi főispánnak.

Ezek a főispánok az elmúlt képviselő-választások idején erősen ekszponáltak befolyásukat a kormánypárt érdekében, azért kellett őket az engesztelődés oltárára legelső áldozatok gyanánt felrakni.

Egyébiránt pedig, — az sem titok többé, hogy a Bánffy-korszak minden főispánja nyugalomba vonul az 1900-ik évben, s az előbb itt névszerint fölemlített főispánokat csak azért kellett már most visszavonultatni, mert Horánszky Nándor, a leendő belügyminiszter nem menthette volna föl e főispánokat anélkül, hogy eljárása iránt az a gyanu németkezék, mintha őt ezen intézkedésében nem a közszolgálat érdeke, hanem a boszuérzet vezelné.

Egyenesen ki van mondva, hogy a többi főispán fölmentéseért az új belügyminiszter könnyeben viselheti majd a felelősséget, mert személyes tekintetek őt többé akadályozni nem fogják.

Szerte a vármegyékben és a nagyobb városokban kész tapasztalatok is vannak már erről a politikáról. A központban apró egyenlenségeket szítanak a kegyvesztett főispánok és törvényhatóságaik között. Egyelőre csak a fölfelé való főispáni befolyást igyekeznek lehetlenné tenni, megbénítani, mert bizonyos, hogy amelyik főispán a törvényhatóság lokális érdekeiért lépéseket tesz s e lépései eredménytelenek maradnak, az elveszti népszerűségét és felmentése magában a törvényhatóságban nem ver föl veszedelmes hullámokat. Később, ha az új belügyminiszter hivatalba lép, nem lesz már nehéz az így megkezdett akciót befejezni.

Ezek az értesüléseink azonban némileg elmentésben állanak egy korábbi megállapodásról, melylyel beavatott helyeken sokat foglalkoztak az utóbbi időkben.

Arról volt szó ugyanis, hogy Horánszky Nándor csak akkor foglalja el a belügyminiszteri széket, ha majd az új választások befejeződnek. Emlékezhettek még ugyanis mindenki arra, hogy a pártközi paktum szerint a kiegyezési javaslatok letárgyalása után a Ház feloszlásának és új választásoknak kellett volna következni, de nem lehetett az új választásokat elrendelni az osztrák viszonyok miatt. A paktum óta mindig függőben volt ez a kérdés. Ugyilátszik, hogy a változott helyzet követelményei szerint a Ház feloszlásáról

gyelőre szó sem lehet és Horánszky Nándor sem várja be ezt a messzire kihuzódó termiust, melyre azért lett volna szüksége, mert volt nemzeti pártnak számos előkelő tagja. A jogos igényekkel zaklathatta volna a választási küzdelmekben s e jogos igényekkel szemben keletkező, elég kinosnak mutakozó helyzetet elkerülni lett volna okos dolog.

Am változott a helyzet és előtérbe nyomult az a gondolat, hogy a főispáni méltóságok tapintatos kiosztásával elég bölcsen el lehet altatni eme bizonyos igényeket, sőt ha a főispáni székek már be lesznek töltve, a választási akció is biztosabb és nyugodalmasabb lesz.

Legnehezebb kérdés volt a Szinnyei Merse István fölmentése. Ez az ügy, mint megbízható helyről jelentik, a koronánál is szóba került s a régi rendszer befolyásos emberei az udvarnál besugták, hogy Szinnyeit elbocsátni nem lehet azért sem, mert ő hozta be Galiciából az idegen katonaságot, s ami a választásoknál történt, mind a kiegyezés, a monarchia és a dinasztia érdekében a korona fölhatalmázása folytán ment végbe; ha pedig valamely főispánt csak azért bocsátanának el, mert a múlt választásoknál az ellenzékét legyőzte és aki ezért a vaskorona-rendjére találtatott érdemesnek: ez közvetve a koronára is árnyékot vetne s jövőre minden ellenzékét felháborítana és minden erélyes és hű tisztviselőt elkedvetlenítene. Ez magyarázata annak, hogy Szinnyei állásától miért nem mentetett föl még a nyáron.

A kétségeket azonban ugylátszik sikerült eloszlatni és most már a főispánok fölmentésének elég fogós kérdése abba a mederbe terelődött, melyben az eredetileg megállapított tervet akadály nélkül lehet végrehajtani.

A sárosi főispán fölmentése után csak egy főispán maradt még olyan, aki az elmúlt választások idején a kormány érdekében erősen exponálta magát. Ez a főispán azonban miniszternek adott mandátumot, aki még ma is tagja a kabinetnek. Fölmentése tehát, ez okból jár még most nehézségekkel.

Riadalom Uj-Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 9.

Nagy zavarodás és ijedelem színhelye volt Uj-Arad főtere ma, mikor ott éppen a heti piacot tartották. A riadalmat egy veszett eb okozta, mely ugyancsak nagy garázdálkodást vitt végbe az embertömegben. Őt embert mart meg többé-kevésbé súlyosan s miután határozottan megállapították, hogy az állat veszett volt, az ötszörös ebmarás valószínű szenzációvá nőtte ki magát Uj-Aradon. Délután már Aradon is sokat beszéltek a dologról, melynek híre, amíg a Maros hidján átjött, erősen nagyitva került forgalomba. Vagy husz ember lett az ötből, ami az ebmarások krónikájában előkelő rekordot jelentett volna. De így is elég veszedelmes dolog az, mert akármennyire biztos is Hőgyes-intézetbeli beoltások sikere, az öt embernek elég oka van a borzasztó bajtól való félelemre.

A veszedelem okozóját, a veszett ebet, a délelőtt folyamán tartott heti piacon vették észre legelőször. A dühös állaton mindjárt meglátták, hogy veszett s ijedten menekült előle a piac népe. Ekkor azonban már három férfit és egy iskolás gyermeket megmart s többeknek a ruhájába kapott.

A piachról azután Zsigmondháza-felé futott a kutya, melyet két rendőr vett üldözőbe. Többeszer lőttek utána, de nem találták. A zsigmond-

házi főutcán még egy iskolás gyerekre rontott és azt is megharapta. Innen azután visszakerült a piacra s befutott a vendéglő udvarára, hol a vásáros emberek agyonverték.

A megmartak között két aradi is van: Krupa Károly mészáros és Radován Demeter helybeli negyedmester 10 éves Mihály nevű fia. Krupát jobb czombjának középső részén, a fiut pedig bal kéztővén marta meg, mindketőn gyengébb sérülést ejtve. Sokkal súlyosabb sérülést szenvedett Keletz Antal ujaradi földműves és Morsl Ferencz 8 éves iskolás gyermek, kik közül az utóbbinak arcát harapta meg az eb. Az ötödik megmart Hans Vilmos ujaradi napszámos, ki a kezén szenvedett sérülést.

Az ujaradi szolgabíróóság intézkedésére az agyonvert állatot állatorvosi vizsgálat alá vették, melynek során kiderült, hogy kétségtelesen veszett volt. A három ujaradi lakost az ujaradi szolgabíróóság még ma este felszállította Budapestre, hogy a Hőgyes-féle intézetben beoltsák őket. Hasonlóképen gondoskodott az aradi polgármesteri hivatal Krupa Károlyról és a kis Radován Mihályról.

HIREK.

— Udvari bál. A Hofburg ablakai ragyogó fényáradatot vetettek ma este Bécs utcáira. Ma volt az első udvari bál. Ezen mutatták be először Erzsike főhercegnőt, Stefánia főherceggasszony leányát. A bálra a Bécsben időző magyar delegátusok is hivatalosak voltak és diszmagyar ruhájukban imponáló hatást gyakoroltak. A hölgy toilettekben az ezüst színek domináltak. Stefánia főherceggasszony is azt viselt. Izabella főherceggasszony, Frigyes főherceg felesége arany színben volt. Bájos volt Erzsike főherceggasszony fehér ruhájában. A király meg is jegyezte:

— Az én unokám a legbájosabb leányok egyike.

Feltűnő hosszan beszélt a király Széll Kálmánnal. Witteckkel és Thunnal is beszélt a király, valamint a delegátusok közül többekkel.

— Széchényi gróf a királynál. A király személye körüli miniszterről, Széchényi Manó grófról mindennap más hír kerül mostanában forgalomba. Egy nap megy állásából, másnap meg marad. Legutóbb biztosra vették távozását. Ma — mint tudósítónk táviratozza — a miniszter hosszú magánkihallgatáson volt a királynál s ennek eredményeként az a hír terjedt el politikusok körében, hogy egyelőre állásában marad.

— Átirat a helyi jelöltekről. Ismeretes Kolozsvármegyének átirata, melyet a többi törvényhatóságokkal együtt, Aradvárosának is megküldött s melyben „az országgyűlési képviselő választása alkalmával a megyében vagy városban a közélet terén érdemeket szerzett férfiaknak országgyűlési képviselőkké választása” ügyében pártoló hozzájárulásra szólítja fel a várost. Az átirattal, mely a holnapi közgyűlés napirendjébe van felvéve, ma foglalkozott az előkészítő tanács. Elhatározta, hogy az ügy fölött való napirendre térést hozza javaslatba, miután a törvényhatóság egy ízben már napirendre tért Szolnok-Dobokamegye hasonló szellemű átirata fölött.

— A város közgyűlése. Aradváros törvényhatósága holnap, szerdán délután 4 órakor tartja rendes, január havi közgyűlését. Ennek előkészítésére a tanács ma délelőtt tartott ülést.

— A főispán gyásza. Mint nekünk Lovrinból jelentik, Telbisz József ottani ügyvéd élte 83-ik évében tegnap délelőtt elhunyt. A megboldogult, köztisztviselő álló aggastyán nagy-

bátyja volt Fábán László aradi főispának, Telbisz Károly dr. kir. tanácsos, temesvári polgármesternek és Telbisz Imre dr. kir. közjegyzőnek. Az elhunyt temetése holnap délelőtt 10 órakor lesz.

— Kautz lemondása. A Bud. Tud. — mint tudósítónk táviratozza — a következőket jelenti: — Kautz az osztrák-magyar bank kormányzója szilárdan elhatározta, hogy lemond állásáról. Az új kormányzó személyében még nem történt megállapodás.

— Felolvasó miniszteri titkár. Megirtuk, hogy Barthos Andor kereskedelemügyi miniszteri titkár az aradi nemzeti szövetség munkásképző intézményének egyik vasárnapi előadásán felolvasást tart a munkás-ügyekről. A felolvasás napjaul a jövő vasárnap volt kitűzve, de Barthos közbejött betegsége miatt el kellett halasztani. Az eddigi terv szerint e hó 21-én lesz alkalmá az aradi közönségnek a kiváló szakember felolvasását hallani.

— A szentesi választás. Mint tudósítónk már előre jelezte, a szentesi választás még a döntés előtt összeveszejtette a Kossuth- és Ugron-pártot egymással. A Szentesen megtartott programbeszéd során kitűnt, hogy Sima Ferencz Ugronékra még dühösebb, mint a Kossuthpártiakra. Ennek oka az, hogy Molnár Jenő, a Sima jelöltje nem mert Kossuth Ferencz ellen támadni, nehogy a Kossuth név tiszteletét a szentesi függetlenek előtt megsértse. De más oka is volt, ő ugyanis az esetleges megválasztás után a Kossuth-párthoz akart csatlakozni. Annyi bizonyos már most is, hogy Pázmándy Dénesnek semmi kilátása sincs a győzelemre és a harcz Dienes Márton, vagy Molnár Jenő javára fog eldőlni. Ezzel aztán teljes erővel indul meg a háboru Kossuthék és Ugronék között. Dienes Márton pártja napról napra nő és ma már nagyon valószínű, hogy a küzdelem Dienes győzelmével fog végződni, dacára Sima Ferencz minden erőlködésének, hogy diadalra vigye a maga jelöltjét, a kit azonban a szentesiek egyáltalán nem hajlandóak komolyan venni. Sima és pártja erősen izgat Dienes ellen, olyannyira, hogy a vasárnapi választásra erős katonai készenléteket kért a hatóság. Ma Mezőfi Vilmos újból programbeszédet mondott.

— A honvéd lovassági laktanya. Az aradi honvédhuszár kaszárnya régen huzódó ügye a holnapi közgyűlésen ismét szerepel. A honvédelmi miniszter az építést illetőleg több dologba úgy ment bele, mint azt a város kívánta, de fenntartott még némi módosításokat a terven. Ezek 1600 korona újabb kiadást okoznak. A tanács kisebbszerű módosításokat fog javaslatba hozni s egyáltalán csak úgy ajánlja a kaszárnya felépítését, ha az állam által fizetett bérösszeg biztosítaná az építésre felvett költség annuitásait.

— Uj egyetemi tanár. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király dr. Lenhossek Mihály, a tübingeni egyetem nyilvános rendkívüli tanárát, a budapesti tudományegyetemen az I. számú bonczani tanszék nyilvános rendes tanárává a szabályszerű illetményekkel kinevezte.

— Ugronék és a hármasszövetség. Az Ugron-párt a hármasszövetség ellen való állásfoglalásával tulajdonképpen a felsőbb körök tetszését akarta megnyerni avval az okoskodással, hogy a Németországhoz szító osztrák németek kedvét el kell venni az izgatástól és a nagy Németországhoz való csatlakozás gondolatától. Ugronék azonban jó forrásból vett értesülés szerint célt tévesztettek, mert az illetékes körök igen jól tudják, hogy a hivatalos Németország, de meg a sajtó tulnyomó és szá-

mottevé része is teljesen távol tartja magát a fent jelzett áramlattól és senkinek sincs észében Ausztriában még nagyobb zavarokat kelteni. *Goluchowszky* külügyminiszter szerdai válaszában igen határozottan fog tiltakozni az Ugron Gábor által felhozott vádak ellen.

— **A királygyakorlatok.** Egyik nagyváradi lap nyomán azt közölték az újságok, hogy ez évben Biharvármegyében lesznek a nagygyakorlatok és azokon király Ő felsége is jelen lesz. Ez a hír — mint illetékes forrásból értesülünk — minden alapot nélkülöz.

— **Két ösztöndíj.** Két ösztöndíj pályázati határideje járt le a napokban, a városnál, a *Hertschka-* és *Scherz-féle* ösztöndíjaké. Az előbbi kiadását illetőleg a februári közgyűlés határozta, az utóbbiban pedig a polgármester elnöklése alatt álló, illetékes bizottság dönt.

— **Az aradi növénytenyésztési állomás.** Mint megírtuk, az állam növénytenyésztési kísérleti állomást akar Aradon felállítani a Csála-erdő mellett s e célra 25 katasztrális holdnyi területet kér a várostól. A gazdaságiszék után ma a tanács foglalkozott a dologgal s pártolólággal terjeszti a közgyűlés elé. A tanács is a gazdaságiszék feltételeit ajánlja elfogadásra, melyek szerint a területért 600 frt évi jövedelmet biztosítanak a városnak s a telepen termelt növényeket saját javára a város adná el.

— **Az új ötkoronások.** A bécsi pénzverdében már elkészültek az első ötkoronások. Az ötkoronás kerülete nem sokkal nagyobb mint a forintosé. Ennek az átmérője 29 millimeter s az ötkoronásé 36 millimeter; az átmérők aránya tehát körülbelül annyi, mint 5:6. Ez ötkoronások csak március végén kerülnek forgalomba.

— **Schack Béla dr.,** a felső kereskedelmi iskola főigazgatója Szegedre érkezett az ottani kereskedelmi iskola megvizsgálására. A főigazgató Szegedről Temesvárra, onnét pedig Aradra jön.

— **A csendőrség szaporítása.** A csendőrségnek tervbe vett szaporításával *Szell Kálmán* miniszterelnök egy régi óhajnak kíván eleget tenni. Az ország számos vidékéről ugyanis már régibb idő óta panaszok érkeztek be a közigazgatási fórumok részéről, de magánosoktól, földbirtokosoktól, uradalmi intézőktől és másoktól is, hogy a csendőröket szaporítani kell. Eddig azt főképen pénzügyi okokból kellett elodáztatni, de most már tovább halasztani nem lehetett. Ott, a hol a közbiztonság megkívánja s különösen némely nemzetiségi vidéken, okvetlenül szaporítják a csendőröket.

— **A vállalkozók letétje.** Az *Aradvárosánál* megírt letétek pályázói tudvalevőleg a kikiáltási ár 10%-át tették le biztosítékul. Az ipar-testület most kérelmet intézett a tanácshoz, hogy a biztosítéki összeget *szállítsa le*, amennyiben az eddigi százalék nagy terhet ró az iparosokra.

— **Rotschild báró Fiumében.** Nagy nézőközsége volt ma — mint tudósítónk táviratozza — *Rotschild Nathaniel* báró jachtjának, a *Vegliának*, a mely a kikötőben horgonyzott, hogy hosszabb tengeri utra induló gazdáját felvegye. A remek gőzösön 46 emberből álló legénység van.

— **Arad az árvizkárosultaknak.** Győr város kérelmet intézett Aradhoz, hogy az ott nem régen pusztított árvíz miatt tönkre jutott lakosság részére szavazzon meg valami adományt. A tanács ma ülésén foglalkozott az ügygyel s azzal terjeszti a közgyűlés elé, hogy 100 koronát adjon a város az árvizkárosultaknak.

— **Gyilkosság az országuton.** *Újszentannai* levelezőnk jelentése szerint ma reggel a község határán átvonuló országuton az Aradra jövő *újszentannaiak* egy férfi hullát találtak. Az esetről nyomban jelentést tettek az előjáróságnak, mely aztán, miután a hullán külérőszak nyomai láthatók, értesítette az esetről a világozó főszolgabírósságot. A helyszíni szemle megtartása és az ismeretlen hulla agnoskálása és

bonczoltatása végett Világosról a délután folyamán *Páris Gábor* főszolgabíró és *Halászi Béla* vizsgálóbíró kiutaztak Uj-Szt.-Annára. Az est folyamán megindított vizsgálat eddig sem az elhaltak kilétét, sem pedig a gyilkosság elkövetőjét nem derítette ki s a halál közvetlen okát is a holnapi bonczolás lesz hivatva megállapítani.

— **A mi katonánk Transzvámban.** Sulyosan megsebesült Transzvámban egy fiatal tiszt, a ki nem régiben még a mi katonánk volt. *O' Connel Hayes* a neve, angolországi születésű, de a bécsújhelyi katonai akadémián tanult és mint hadnagy az 59. gyalogezrednél szolgált. Rövid idő múltán kilépett a hadsereg kötelékéből, s Angliában megnősült. A háboru kitörésekor önként beállott az angol seregbe, de Elandslaagte mellett sulyosan megsebesült, s azóta nem vesz részt a hadjáratban.

— **A ki nem jön zavarba.** Most, a mikor a nem létező koronákkal való kötelező számítás és a nem létező filléres póstai jegyekkel való levelezés gyönyörűségeit szenvedjük, igazi lelki gyönyörűséggel veszünk hirt egy gránczi felebarátunk ötletéről, a melylyel hasonló zavarból menekült. A levélpórtót Ausztriában is fel emelték, ellenben a szükséges bélyegek pótlásáról ott se nagyon gondoskodtak. Megesett Gráczban, hogy a postának nem volt egy filléres bélyege, holott valakinek a képes levelezőlapjára kellett volna. Megbirságotatni a czimzettet nem akarta a bélyeghiány miatt, többet sem akart fizetni az államkasszába a kelletténél — végre is fogta magát és természetben felragasztotta az egy fillért a levelezőlapra. A posta elérte a szándékot s a bronzfillérest úgy vette, mintha bélyeg volna, természetesen avval a külömbséggel, hogy a helyett, hogy lebélyegezve a czimzettnek kézbesítette volna, leszedte és pénztárába zárta. A dolog eddig rendben van. De mit csinálnánk mi szegény magyarok hasonló esetben? Nekünk filléres pénzünk is csak a ritkaság muzeumokban van.

— **Az albertfalvi vérengzés áldozatát,** *Dragovics* Rudolfot tegnap bonczolás után eltemették. *Batyja, Dragovics József* még mindig a Szent-János kórház sebészeti osztályán fekszik, de eszméletlenül. Orvosainak véleménye szerint sebeit kiheveri s akkor majd felvilágosítást adhat arra vonatkozólag, hogy a vérengzés hogy s mint folyt le, kik vettek abban részt, kik voltak azok, akik tulajdonképen öcsét agyonverték, őt pedig halálra sebeztek. A vizsgálat különben az eddig letartóztatott hat ember ellen erélyesen folyik.

— **Az osztályorsójáték nyertese.** Az osztályorsójáték mai húzásának szenzációja a tizezer koronás főnyeremény volt. A 38333. számú sorsjegy nyerte meg. Tulajdonosa egyelőre ismeretlen.

— **Aradi butor a párisi kiállításon.** Megírtuk, hogy *Varga József* aradi butorgyáros egy diszes könyvszekrényt készített a párisi kiállításra s kérelmet intézett a városhoz, hogy a tárgyat vegye meg. A tanács ma foglalkozott a kérelemmel s azt határozta, hogy az ügyet szakértő bizottságnak adja ki.

— **Hazajáró lélek.** Egy néhány héttel ezelőtt halt meg Tenkén egy *Püspökiné* nevezetű asszony. Ez az öreg asszony igen érdekes alakja volt a községnek, mert bárha mindenféle földi javakkal elvala látva bőven, mégis kártyavetéssel kereste kenyerét. Leány, ha völegényt várt, legény, ha módos feleségre áhitozott, Püspökinéhez fordult. Ő megmondta a kártya járásából.

Tudós asszony volt hát Püspökiné, talán nem is rendes teremtett lélek. Ezért aztán halála után sincsen maradása a sírjában, onnan is fellátogat éjszakánként.

Szomszédasszonyok hüledezve, rémüldözve, kezeszetet vetve mesélgetik egymás között, hogy éjfél

órákon akkurátus pontossággal jön földi hajléka felé a Püspökiné lelke, Elbolyong a ház körül, be-benéz ajtón-ablakon és sopánkodva sóhajgatja:

— Jaj én sok drága pénzem, miért is hagyta-lak itt benneteket!

Kerül még egyet-kettőt, elint-bolyog az elhagyott ház előtt, aztán eltűnik — jövő éjszakáig.

Igy írja ezt tenkei tudósítónk, de nagy bölcsen elhárít magáról minden felelősséget. Ha nem igaz, a Püspökiné lelke rajta!

— **Bicikli a transzváli háboruban.** Az angol hadintézéség legutóbb több biciklit vett át egy nagy angol gyártól a délafrikai hadsereg részére. Ezek a gépek szerkezetre hasonlítanak az angol hadseregben eddig is használtakhoz, de, hogy messziről észrevehetőek ne legyenek, tompa földszínre vannak emaillozva. Minden biciklihez postagalambot, fototelegráfó gépezetet és ismétlőrevolvert adnak, hogy a felderítő utakra kiküldött katonák gyors és alapos értesítéseket küldhessenek, s ha közvetlen veszélybe jutnának, védekezni tudjanak. A fototelegraffal pillanatnyi felvételeket vesznek az ellenséges hadállásról, még pedig közvetlen közelből, mintegy két angol mértföldnyiről.

— **Tolvajok a vonaton.** *Gencsy Elemér* fővárosi ügyvéd panaszt emelt a rendőrségnél, hogy a Debreczenből Budapestre történt utazása alkalmával fekete táskája, a melyben fontos pöriratai voltak, eltűnt. Lehet, hogy valaki tévedésből vitte el az övét, mert helyette ugyanolyan maradt ott. — *Zimmerer Márton* pancsovai aranyművesnek szintén eltűnt a táskája, a melyben 4870 forintot érő ékszerek voltak. Ezek között volt 9 darab karkötő-gyémántok. Ezt, illetőleg gyöngyökkel, továbbá 3 darab férfi aranyláncz, 10 női aranyláncz, 19 pár arany fülbevalókkal különféle kövekkel, 24 darab különböző arany mellű, 69 darab aranygyűrű, több férfi és női aranyóra. *Zimmerer Újvidék* és *Titel* között vette észre táskája eltűnését, a mikor már persze hiába kereste. Valószínűleg a nemzetközi utazó tolvajbando tagjai működtek közre mind a két esetben. A rendőrség széleskörű nyomozást indított kézrekerítésükre.

— **A cselédek jutalmazása.** Közöltük már a város jutalmára pályázó cselédek névsorát, melyből az arra illetékes bizottság kiválasztja a három legérdemesebb leányt. A bizottság most pénteken fog a dologban dönteni.

— **Egy hajó vizontagságai.** Edinburghból táviratozzák: A *Tjalk Kaete* nevű hajót, a mely egy oldenburgi hajógyárosnak a tulajdona, Grantonba vontatták. A hajó négy hónapig tartó tengeri útján sok vihart állott ki. három hónappal ezelőtt elfogyott az ivóvize. A legénység esővízzel és azzal a szalmával élt, a melybe a hajón lévő palaczk-küldemények csomagolva voltak.

— **A pálinka áldozata.** *Ternova* község határában — mint levelezőnk jelenti — ma hajnalban egy ismeretlen férfi hóval borított hulláját találták az országuton közel a községhez. A főszolgabíró bevitette a halottat a községi hullaházba, ahol aztán a vizsgálat megállapította, hogy az illető *Luka Gyorgye* pojenári lakos s halálát megfagyás okozta. *Luka* tegnap egyik ternovai kocsmában erősen bepálinkázott s késő este gyalogosan indult el Pojenárra s mire a községből kiért, a pálinka a fejébe szállt annyira, hogy midőn a mellébe talált nagy kőben felbukott, nem bírt többé felkelni. Az éjjel a hegyek között sűrűn hulló hó csakhamar betakarta a részeg ember s mire reggel rátaláltak, már meg volt halva.

— **Kiugrott a vonatból.** Berlinből táviratozzák, hogy *Woltersdorf* állomás közelében egy utas hirtelen felnyitotta a vasuti kocsiját s az utasok nagy ijedelmere kiugrott a teljes gyorsasággal haladó vonatból. Az utasnak nyoma veszett. Kiejtéséből a vele voltak azt következtetik, hogy ausztriai volt. Bécs-Hamburg-Berlin között érvényes jeggyel utazott. Ugy sejtik, hogy az illető egy szőkevény sikkasztó volt, a kit a rendőrség nyomoz.

— **Garázdálkodó farkasok.** Belényesből írja tudósítónk: A másfélórányira fekvő Fenes községben a minap nagy garázdaságot okoztak a

farkasok. A község közvetlen a nagy hegyek alatt fekszik, melyeket óriási erdők borítanak. Innen jöttek be a farkasok a községbe és ott több, mint tíz juhót fölfaltak. Az eset igen csodálatos, mert a község környékén még az idén eddig nem láttak farkast egyáltalában.

— **A huszadik század a Reusz-hercegségben.** A pápa megkezdte ujesztendő napján a huszadik századot, a német császár is, sőt talán az olasz király is, noha pár nap előtt kijelentette, hogy még habozik, mit határozzon e tekintetben, de **Henrik** az isten tudja hányadik Reusz herceg, nem teheti, ő neki erre az egy esztendőre még nagy szüksége van. Reuss hercegségben ugyanis az a szokás, hogy ott minden herceg Henrik lesz, még pedig sor szerint első, második, harmadik, a mennyi kerül száz éven át; a következő században aztán újra kezdik az elsőnél. A 18. század Henrikjeit 1801 január 1-től kezdték sorozni, a 19. századéit 1901. ujev napjától már most nem rövidíthetik meg ezeket avval, hogy a huszadikéit egy évvel hamarabb, 1900. január 1-től számítsák a pápa, meg a császár kedvéért. Főképenmikor a mult századot a 74-ik Henrik zárta le, most pedig még csak a 47-iknél tartanak. Erre az egy évre nagy szükségük van a Reuss hercegeknek . . .

— **Coppée Derouléde utóda.** Derouléde özszeesküvésért elítélte az állami törvényszék, s ezzel ő elvesztette képviselői mandátumát. Mielőtt száműzetésbe ment volna, felajánlotta Coppéennek, hogy legyen az utóda. Coppée elfogadta a jelöltséget, s válaszában így írt: „Ha megválasztanak, követelni fogom, hogy önt visszahozzák, addig föntartom önnek a helyét a kamarában. Eljen a mainál jobb köztársaság! Eljen a nemzet! Tesvéri érzéssel ölelem Önt!”

— **A nagyszakállas ur története.** Egyik aradi kávéházban naponként ott üldögélt az utóbbi időkben egy ur, akinek feltűnően hosszú nagy szakállá volt. Leért egészen a melle közepéig. Egyszer az egyik ismerőse, sokáig nézván a rengeteg szakállat, hirtelen e kérdéssel fordul a nagyszakállu urhoz:

— Ugyan mondja csak kérem, mi az ördögöt csinál ön ezzel az irtózatosszakállal, mikor alszik? **A paplan** alatt van-e ez olyankor, vagy a paplan fölött?

A nagyszakállas ur elmosolyodott a különös kérdésre s könnyedén felelte:

— Biz' azt én jómagam sem tudom, hol van olyankor a szakállam.

Másnap délután ismét találkozik a társaság a kávéházban. A kíváncsi ur tüstént megkérdi a nagyszakállast:

— No, hát hol tartotta az éjjel a szakállát?

— Eh, viszonzá a nagyszakállas bosszusan, az ördög vinné el a kérdéseit, egész éjjel nem tudtam aludni Ön miatt. Ha a paplan alá dugtam a szakállamat, olyan érzésem volt, hogy rendesen a paplan fölött szoktam tartani, mikor pedig a paplan fölött tettem, az a gondolat kinzott, hogy rossz helyen van. Egész éjjel cserélgettem a szakállam helyét és nem bírtam lehunyni miatta a szemem.

Harmadnap, mikor a társaság ismét találkozott a rendes kávéházi asztalnál, a kíváncsi ur részvétellel kérde a nagy szakállast, aki láthatólag levert és ki-merült volt, hogy hogyan töltötte az éjszakát?

— Esküszöm önnek, válaszolta az mérgesen, hogy ostoba kérdése óta nincs egy pillanatnyi nyugodalmam. Egészen megzavart az a kérdés, hol tartsam éjjelenként a szakállamat? Már mindent megpróbáltam, feküdtem oldalt, a párnára borulva, sőt inkább nem takaróztam be, hogy ne keljen se fölül se alul tartani és még sem bírtam egy pillanatra sem lehunyni a szemem.

Negyednap a nagyszakállas ur már közel járt az örülethez. Már orvosnál is volt, sőt Budapestre akart utazni kiváló orvosprofesszorok tanácsát kikérni az álmatlansága ellenében. Végre ötödnap örömtől sugárzó arczczal jelent meg a kávéházban. A társasága alig ösmert reá. Mert a hosszú, fényes, fekete szakállá, amely a mellét verte bokros uszályával, amely külsejének egyetlen büszkesége volt, már nem

volt többé. A nagyszakállas, hogy álmát visszanyerje, kénytelen volt a páratlan fényes fekete szakállát irgalom nélkül, tövig leborotválatni . . .

— Most ismét boldog vagyok. — kiáltott fel és barátságosan letelepedett a kapucziner mellé.

— **Öngyilkossági kísérletek.** Ma este három budapesti ember kereste a halált, de szerencsére egyiküknek sem sikerült. **Bertók Adél** budapesti szül. 16 éves varróleány Futó-utca 7 sz. a levő lakásán, **Nagy Ilona** nagykárolyi szül. 24 éves napszámosnő pedig Szveteny-utca 7 sz. a levő szállásán ivott marolugót. Egyik sem árulta el tettének okát, s most súlyos belső égési sebekkel mindketten a Rókus-kórházban fekszenek. A harmadik öngyilkos jelölt **Horváth József** 16 éves cipészinas volt, a ki a Ferencz József rakodó partról a Dunába vetette magát. Szerencsére idejében kimentették s a hideg fürdőn kívül más baja nem esett.

— **Ujévi üdvözetek megváltása.** III. kimutatás az ujévi üdvözetnek a Sz.-Háromság-szobor alapja javára történt megváltásából befolyt összegekről: Az **aradi Lloyd társulat** 4-ik sz. ivén: Bing Vilmos 6 kor., Mayer Daniel 2 kor. Az aradi kaszinó 5 sz. ivén: Herman Gyula 10 kor. Az **államvasutak üzletvezetőségének** 10. sz. ivén: Mark Károly 2 kor., Valkányi Rezső 1 kor., Kokosinszky N. 1 kor., Korbuly 1 kor., Fetter Géza 1 kor., Mold József 1 kor., Pároa Károly 1 kor., Oláh Odön 1 kor., Biró Nándor 50 fill., Szilas Mihály 50 fill., Szlovák János 50 fill., Sziklay Artur 50 fill., Szanka János 50 fill., Pask József 50 fill., Török Gyula 50 fill., Bölskei 20 fill., Vazelai 50 fill., Steinheimer Gyula 50 fill., Molitorisz 40 fill., Kinczig Mór 1 kor., Náray 50 fill., Benkó Gyula 20 fill., Nutzer Ferencz 20 fill., Marsér Gy. 20 fill., Teauer Antal 40 fill. Az **aradi községi iskolák** tantestülete 22. sz. ivén: Millig József 2 kor., Bonts Aurél 1 kor., Kossuth-utcai iskola testülete 2 kor., Erzsébet városi leányiskola 2 kor. 50 fill., Keller József 1 kor., Pareán József 1 kor., Gregus István 2 kor., Gregus Istváné 1 kor., Keresztes Arzen 1 kor., Kováts Vinczéné 1 kor., Czeiller Gizella 1 kor., Molitorisz Vilma 1 kor., Asbóth Viktor 1 kor. 2 fill., Ajtay Erzszi 1 kor., Junga Margit 1 kor., Steinitzer Luiza 1 kor., Elias Jakab 1 kor., Preisinger József 1 kor., Szilágyi György 1 kor., Maurer Mihály 1 kor., Bokor Alajos 1 kor., Csik János 1 kor., Gellér János 1 kor., Cziriak 1 kor., Fischer Antal 1 kor., Matusik 40 fill. Berecz Károly 1 kor., Ferch Odön 50 fill., Somogyi Agoston 1 kor., Záray Odön 1 kor., Hoffbauer Olga 50 fill., Kertay Ilona 50 fill., Grossné 50 fill., Fischerné 50 fill., Ursits Darinka 50 fill., Simon Karolin 1 kor., Boros Jusztin 1 kor., Tanfy Mária 1 kor., Tagányi Gusztávné 1 kor., Steinitzer Jenni 1 kor., Ujtelepi fiu iskola tantestülete 2 kor., Tabakovits Mária 1 kor., Boros Janka 1 kor. A **főreáliskola igazgatóságának** 24. sz. ivén: Boros Vida 1 kor., Polgár János 2 kor., Laukó Albert 1 kor., Székely Salamon 1 kor., Kholbauer Ferencz 1 kor., Telbisz György 1 kor. A **polgármester** 14. számú ivén pótlólag: Özv. Páris Jánosné 2 kor., Faragó István 2 kor.

— **Elveszett leányok.** Két külön álló dolgot mondanak el itt tudósítóink egymás mellett; összefüggés közöttük csak annyi, hogy mind a kettőben leányok megrontásáért üldözi a tetteseket a büntető igazság. Az egyik Londonban történt. Egy Starmer Jenő nevű osztrák alattvalót tart az ottani rendőrség már október óta fogva kis gyerekleányok elcsábításáért. Starmer 64 esztendősz muzsikus, mintegy 8 éve él Londonban, állítása szerint Ausztriában nagy vagyona van. Eddig az osztrák hatóságok nem tudták megállapítani, ki legyen a gazember. A másik eset bécsi. Egy Teplitz Hermina nevű 22 esztendősz színésznő rejtélyes eltűnéséről írtak mostanában a lapok. A rendőrség körözö-levele adja meg a rejtély magyarázatát. Böckl (Arvay) János 25 éves színészt köröztetik az eltűnt leány elcsábításáért.

— **Szerencsétlenül járt munkás.** A budapesti kőbányai-uton levő **Ganz-féle** vagongyárban ma reggel 9 óra tájban végzetes szerencsétlenség történt. **Schönök Antal** 23 éves pilisjenői születésű lakatos a műhelyben foglalatokodott, amikor egy feltámasztott vasgerenda ledőlt és a szerencsétlen emberre zuhant. Bal lábszárát összezúzta és más súlyos sérüléseket ejtett rajta. A segítségül hívott mentők az első segélynyújtás után a Rókus-kórházba szállították.

— **Jétékonyság.** A városi árvaház részére az ismeretlen **Jósziv** ismételtén 10 klgm kenyeret volt kegyes küldeni. Ezen nemeslelkű adományáért fogadja névtelen adakozónk ezen uton, úgy az árvák, mint a magunk nevében is halás köszönetünket. **Fábián Lászlóné** elnök, **Balázs Ferencz** árvaházi igazgató.

— **T. üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy **Révész Nándor** könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265. sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

A kulisszák mögöl.

— Bartóky Mathild levele. —

Budapest, január 9.

Mikor **Perotti**, a m. kir. opera volt tenoristája, eltűnt Budapestről és nagy reményektől eltelve, Amerikának vette útját, sokat beszéltek az opera egy fiatal énekesnőjéről, a ki utitársául szegődött az énekesnek és együtt vitorlázott vele az új világ felé . . .

Gyöngéd szivbeli regényről írtak az ujságok. A szép, fiatal énekesnőt a szerelem kötelékei csatolták **Perottihoz** s a mikor a sajtó-indiskrércziók hullámai dagadozni kezdtek — akár csak a tengeréi, a melyeken a szerető pár az új világ felé vitorlázott — az idegenbe ment tenorista maga írta meg az ujságoknak, hogy válóban van a feleségétől . . . és az új világban nőül veszi utitársát, az opera fiatal szép énekesnőjét, a ki tanítványa volt . . .

Aranyos álmok voltak!

Szegény Perotti azt remélte, hogy hangjának megmaradt érczéből aranyat verhet majd New-Yorkban, de másként történt . . .

Ott, a hol Jean de Reszké-t, Van-Dyck-ot és a világ egyéb híres tenoristáit csakugyan aranyba foglalják, nem boldogulhatott, és vesztett reményekkel, szárnyaszegetten volt kénytelen visszatérni a vén Európába.

Egyedül — — —

És szép, fiatal utitársa?

Ott maradt Amerikában és azon dolgozik most, hogy karriért csináljon a művészpályán.

Ez a szép, fiatal énekesnő, a kiről beszélünk, mint mindenki tudja, **Bartóky Matild**. Az ő kezétől származik az alábbi levél, melyet legutóbb írt egy budapesti zeneművészbarátjának.

A levél így szól:

BELVEDERE HOUSE

4th Ave & 18th St. N. Y.

C. S. Wehrle, Proprietor.

New-York, 1899. december 15.

Tisztelt Művész!

Anyám által küldött kedves születésnap gratulációja csak néhány nap előtt jutott kezeimhez. Megemlékezése nagyon jól esett, köszönöm! Nem valami fényesen ünnepeltem okt. 25-ét. Talán, mondhatom, soha még ily szomorunak nem találtam e nagy napot. Sebaj, jöhetnek még szebb idők is!

Vasárnap — mint a hogy a küldött szinlappal jeleztem — fölléptem az itteni német színház vasárnapi hangversenyén.*

Óriási sikert arattam; két ráadást kellett adnom. A publikum, mely az utolsó helyig betöltötte a színházat, „ujra” és „eljen”-t kiabált, mire a „Hm, hm”-mel kedveskedtem. Hazámfiái, nevémet olvasva, siettek magyar nótát hallgatni és a drága belépőjegyekért a

* Előttünk van a new-yorki Germania Theater szinlapja, amely következőleg hirdeti a fiatal énekesnő fellépését:

Erstes Auftreten der ungarischen Prima Donna
MATILDE von BARTÓKY.

dollárokat leszurni, nem elégedtek meg hát olasz, francia és német áriáimmal.

A jövő hó elejére két szerződés közül kell választanom. Egy itteni színház és egy hangversenyköruttra vonatkozó engagement ajánlottak; a napokban határozok és megírom önnek!

Énekleckéket adok, tanítványaim megvannak teljesen elégedve metódusommal.

Hetenként két-háromszor nagy társaságokba vagyok hiva, ott énekelek egy-egy dalt s mindenütt nagyon tetszem, csak az Ön kíséretét nélkülözöm. Itt egyik zongorista kontárbabb a másikkal, majdnem mindig a magam kíséretére szorulok.

Az angol nyelvet erősen tanulom, akár hiszi, akár nem, már egy kicsit beszélni is tudok. Aámulják az angolok vasszorgalmamat.

Az ünnepekre és újévre minden jót, sok szerencsét kívánok magának és kedves családjának!

Isten vele! Udvozli őszinte hiva

Bartóky Matild.

Ajándék a gyűjtőknek.

Aki az Aradi Közlönynek öt új negyedéves előfizetőt gyűjt, az teljesen ingyen és bérmentve kapja meg a magyar könyvpiac legszebb díszmunkáját

Mikszáth Kálmánnak

A JÓ PALÓCZOK

czimű 50 koronás művét.

Aki az Aradi Közlönynek három új negyedéves előfizetőt gyűjt, az teljesen ingyen és bérmentve kapja meg

Bartók Lajosnak

TÉLI REGÉK

czimű 32 koronás gyönyörű aczélmetszetekkel illusztrált díszmunkáját.

Beküldött czimekre mutatványszámokat az Aradi Közlönyből két hétig ingyen küld a kiadóhivatal.

A megboldogult.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Nagyvárad, január 9.

A napokban megismétlődött Nagyváradon Bisson pompás bohózata: „A megboldogult.”

Tudvalevőleg ama darabnak egy meghalt férj a hőse, akiről halála után derül ki, hogy életében milyen nagy kópé vala és egyszerre két feleséget is tart magának.

A leleményes bohózatiró három felvonás alatt szerencsésen lebonyolítja a képtelen szövevényeket, de az életben aligha fog ilyen könnyen menni a dolog és előreláthatólag a prókátoroknak sok fáradságába fog kerülni, amíg a visszas helyzetben valamelyes salamoni határozatra jutnak . . .

Ugy esett a dolog, hogy mintegy két év előtt egy utazó ügynök feleségül vett egy nagyváradit leányt. A házasság persze meglehetősen hideg maradt, mert a férj uram folyton az ország különböző részeiben utazgatott és ilyenkor a levelek végére biggyesztett írott csókok képviselték egyedül a hitvesi szerelem megnyilatkozásait. Ha pedig olykor-olykor hazajött a férj, ideges és főképen fáradt volt. Ilyenkor a stereotip sóhajjal csöndesítette el a feleséget:

— Hja, az üzlet az első!

Egyszer aztán váratlan hiób hir röpült az asszonykához és ez a hir a szalmaözvegyet igazi özvegygé tette. Arról értesítették ugyanis, hogy a férjét elgázolta a vonat és meghalt.

Mikor a közvetlen fájdalom és gyász első ideje letelt, az özvegy ügyvédje tanácsára kérvényt intézett az államvasutak igazgatóságához, férjéért pénzbeli kárpótlást kérve. Biztosra vette, hogy meg is fogja kapni.

Képzeltető tehát, mennyire meg volt lepve, amikor kérvénye elutasító határozattal érkezett vissza. De igazán meglepő az indoklás volt csak!

Azt mondja az indoklás, hogy az elgázolt férjnek felesége már egy ilyen kérvényt beadott, tehát egyik, vagy másik asszony nem igazi felesége volt az elhunytnak.

Valóban egy dunántúli menyecske hasonló joggal kérte a kárpótlást a „megboldogult”-ért és fölötte meglepődött, amikor váradi kollegájáról értesült.

Most mindkét asszony ügyvédnek adta át az ügyét, beperelte kárpótlásért az államvasutak igazgatóságát.

Nemsokára meglesz e sajtóságos ügyben a végtárgyalás és akkor majd ki fog derülni, hogy kettőjük közül melyik az özvegy, melyik az — özvegyebb.

VAROS ÉS MEGYE.

Arad a mult hóban.

— A polgármester jelentése. —

Salacz Gyula polgármester a mult év utolsó havára vonatkozó jelentését az alábbiakban terjeszti elő a köztörvényhatósági bizottságnak:

(Egészségügy, népesedés.)

A közegészségi viszonyokban csekély hanyatlás jelentkezett, a betegülések száma általában szaporodott. Az összes halálozások száma 1-el a városi illetőségűekké 3-al kevesbedett. A hurutos-lobos légzőszervi bajok s a csuz jelentkeztek leggyakrabban, a gümőkör gyéribben, a hevenyfertőző betegségek közül a vörheny 20, a kanyaró 34, difteria 3, typhus 2, hőkburut 3, gyermekágyi láz 1, bányahimlő 4 esetben, a kanyaró szelid válfaja a piros kiütés igen gyakran fordult elő. A trachomás betegek száma volt november hó végén 12; szaporodott 3, gyógyult 3, maradt 12, a kórházban kezeltetik 9. idegen 3. Elhalt összesen 103 egyén, 56 férfi, 47 nő, az elhaltak között helybeli 93, idegen 10, Baleset előjött 5, halva született 4. A városi lakosság halálozási évi aránya 1000: 24.8. A megyei közkórházban ápolatott 438 egyén, az izraeliták kórházában 15, összesen 453, ezek közül gyógyult 172, javult 54, meghalt 24. Az ápoltak között helybeli illetőségű volt 64.

A népesedési viszonyokban hanyatlás jelentkezett, a születések száma 9-el kevesbedett. Elve született 131 gyermek, 64 fiu, 67 leány; törvényes 114, törvénytelen 17. A születések évi aránya 1000: 34.9. Házasság kötött 32.

(Rendőri és ipar-ügyek.)

A személy- és vagyonbiztonság nagyobb mérvű bűnesetek által megzavarva nem volt. A 36 esetben felmerült kisebb tolvajlás tettesei 23 esetre nézve kinyomoztattak. A kihágási bíróságnál november hóról elintézetlen maradt 76 ügy, december hóban befolyt 268, elintézés alatt állott összesen 344, ebből elintézetett 182, a bírósághoz áttézetett 91, tárgyalás alatt maradt 61. Letartóztatott, részben előállított 94 egyén, ezek közül elítéltetett 64, a bíróságnak átadatott 15. Kiutasított 51. A kapitányi hivatal hatáskörébe tartozó kisebb kihágási ügy tárgyalatott és elintézetett 56. Letartóztatva volt 158 egyén, eltolonczoltatott 54.

A bejelentési hivatalnál bejelentetett 1257 beköltözés és 1042 kiköltözés. Bejelentés mulasztásért büntetett 37 egyén. Bejelentetett s nyilvántartásba vétetett 587 cseléd és 1542 gyári munkás. A vendéglőkben szállva volt

1051 utas. A szolgálati viszonyból eredő panaszt tárgyalatott 15, büntetett 7 cseléd.

A kapitányi hivatalnál, mint iparhatóságnál, iparjogositványt nyert 11 iparos, 8 kereskedő, iparát áthelyezte 2 iparos, 3 kereskedő, megszüntette 4 iparos, 6 kereskedő. A tanoncz lajstromba bejegyezett 2 iparos, 8 kereskedő tanoncz; felszabadult 4 iparos. Iparkihágási ügy tárgyalatott 8, büntetett 5 iparos, 2 kereskedő, 1 segéd. Munkakönyvet kapott 17 segéd, azzal jelentkezett 12, ideiglenes igazolványt nyert 2, azzal jelentkezett 1.

(A város szegényei.)

A városi szegény ápodában elhelyezve volt 93 egyén. kibocsájtatott 4, meghalt 1, december hóban felvétetett 5, maradt e hó végén 88. Eltelmezésükre 2796 adag melegétel étel és ugyanannyi adag kenyér szolgáltatott ki. A havi segélyben részesített szegények száma volt 585, december hóban felvétetett 5, a segély megszüntetett 6-nál, meghalt 1, maradt e hó végén 583.

A város közönsége által tartott árva és lelenz gyermekek száma volt 18. Nem a város közönsége által tartott dajkaságba adott gyermekek száma volt november hó végén 155, decemberben bejelentette 5, anyjának visszaadott 3, maradt e hó végén 154.

(Tűz, katonai-ügy)

Tűz 7 esetben volt, nagyobb arányokat azonban egy sem öltött.

A községi bíróságnál elintézetlen maradt november hó végén 93 ügy, december hó végén 93 ügy, decemberben befolyt 1250 összesen elintézés alatt állott 1343, ebből elintézetett 1332, tárgyalás alatt maradt 11. Végrehajtás foganatosított 124, árverés megtartott 4.

A katonaiügyek szabályszerűen vezetettek. Tartózkodásra és távozásra jelentkezett 159 közös hadsereg beli és 47 honvéd tartalékos. Utóállított 1 idegen illetőségű hadköteles. Onként besoroztatott 3. A póttartalékba áthelyeztetett 4. Elbocsájtatott 5. A város terhére vendéglőkben elszállásoltatott 3 táborkok 13 törzstiszt és 14 főtiszt.

A nyári színház tető alatt áll.

(Adóbehajtás.)

Az adóbehajtás eredménye a következő: Befolyt: állami adó 28307.05 frt leiratott 9811 frt 09 kr. összesen 38119 frt 14 kr. hadmentességi díj 406 frt 50 kr. jog és bélyegilleték 1432 frt 90 kr. leiratott 8888 frt 38 kr. összesen 10314 frt 28 kr. utadó 454 frt 01 kr. leiratott 29 összesen 483 frt 01 kr. átírási díj 1099 frt 35 kr. iparkamarai díj 51 frt 89 leiratott 78 frt 1/8 kr. idegen közzadó 2088 frt 66 kr. leiratott 18489 frt 15 kr. összesen 20577 frt 81 kr. szárazárszabályozási költség 47 frt 77 kr. csatornázási költség 2025 frt 39 kr. leiratott 1 1097 frt 02 kr. összesen 3122 frt 41 kr. Az árvapénztár forgalma volt bevételben a mult havi maradvánnyal együtt 764868 frt 61 1/2 kr., kiadása 22457 frt 79 kr., maradvány 742410 frt 82 1/2 kr.

A házi pénztár bevétele volt 91019 frt 81 1/2 kr. kiadása volt 90995 frt 65 kr. maradványa 26 frt 16 1/2 kr. Az utépitési alap bevétele 8282 frt 95 kr. kiadása volt 2761 frt 19 kr. A különféle alapok bevétele volt 277012 frt 87 kr., kiadása volt 43989 frt 72 kr., maradványa 333023 frt 15 kr. Kövezetvám befolyt 2885 frt. Helypénz 2939 frt 36 kr. Partvám 674 frt 82 kr. összesen 6499 frt 18 kr. kiadás volt 1044 frt 75 kr. marad tiszta jövedelem 5454 frt 43 kr.

(Egyéb ügyek.)

A mértékhitelítő hivatalnál hitelesített 333 drb. folyadék mérték, 542 darab hordó, 1 drb mérleg, 600 drb súly. Hitelesítési díj befolyt 523 frt 56 kr.

Az állategészségügy kielégítő volt, ragályos vagy járványos betegség elő nem fordult.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Királysértő néppárti kortes. Az alsó-lendvai kerületben 1898. február havában történt képviselőválasztás alkalmával, Fata Ferencz néppárti kortes sorra járta Dobriban a lakodalmas házakat és a kormánypárti választók társaságában ilyen kifakadásokkal ért.

— Mind hitvány, gazember, a ki a kormányra szavaz! Ha a király föllépne, azt is abzugolnám.

Andor Ferencz kormányparti választó figyelmeztette, hogy a királyra ne mondjon semmi értőt, mire Fata még jobban kifakadt:

— Csak olyan hitvány ember szavazhat a kormányra, mint te vagy! És ha valami kormányparti megy el a házam előtt, lelövöm, mint egy kutyát, még a királyt is! És itt egy nem irható gorombaságot mondott.

Andor Ferencz feljelentette királysértés és becsületsértés miatt. A zalaegerszegi törvényszék királysértés és becsületsértés vétségében mondta ki Fata Ferenczet bűnösnek és őt 3 heti fogházra, 10 frt fő, 5 frt mellék pénzbüntetésre, egy évi hivatalvesztésre és politikai jogainak egy évre való felfüggesztésére ítélte. A kir. ítélőtábla helyben hagyta a törvényszék ítéletét, ellenben a kir. kuria I. büntető tanácsa, Sebestyén Mihály bíró előadása alapján, a fogházbüntetést ma hat hétre emelte fel.

§ A főügyészség. A nagyváradi kir. főügyészség, melyhez beosztott az aradi kir. ügyészség is, dr. Tassy Pál főügyész vezetése alatt megkezdte működését. Eddig már több mint 300 beadvány érkezett az iktatóba. Ebből az tűnik ki, hogy a főügyészre nem csekély munka várakozik. A debreczeni főügyészség hatásköre alól kivett és a nagyváradi főügyészség alá rendelt nagyváradi, aradi és békésgyulai kir. ügyészség felügyelete, valamint a nagyváradi kir. táblánál az új rend szerint bekövetkező szóbeli tárgyalások vádanyagának elátása különösen most fokozott munkát ró ez újonnan rendszeresített főügyészségre. De aki ismeri dr. Tassy Pál ügybuzgalmát, kiváló képzettségét és szorgalmát, az tudja, hogy a nagyváradi kir. főügyészség mintája lesz az ország többi ilyenmü hivatalainak.

§ A Pejacsevich grófnok panasza. Budapesti tudósítónk távirja: A múlt év július végén készülődés, takarítás folyt az Izabella-utca 69. számú házban, amelynek Pejacsevich Katinka és Jolánka grófnok a tulajdonosai. Kisfaludy Károly házgondnok a grófnókat várta haza Fátira-Lomniczról, ezért a palotát tetőtől le egészen a földszintig újra festette s kicsinosította. Közvetlenül a grófnok megérkezése előtt azonban bűnös kezek tönkretették a lelkiismeretes házgondnok munkáját, amennyiben július 27-ről 28-ra virradó éjjelen piszkos gépolajjal valaki végig öntözte az egész lépcsőházat, a falakat, sőt a grófnok lakosztályait is teljesen elpiszkította. Hogy ki követte el ezt a locsolást, csakhamar megtudták. A házgondnok ugyanis felmondott az egyik lakónak, Maul Ferencz malommunkásnak, akinek e felmondás következtében augusztus elsején már ki kellett költözködnie. Maul Ferenczet és feleségét ez a felmondás nagyon bosszantotta. De még nagyobb lett a mérgük, mikor megtudták, hogy az általuk birt lakásba régi ellenségük, Kovács József cipész fog beköltözni a házgondnok jóvoltából. Maulné erre boszut forralt a házgondnok ellen s boszuját vélte kielégíthetni, ha az érkezendő grófnok előtt a házgondnok tisztogatási és tataroztatási munkáját megsemmisíti. Ezért aztán akkor éjjel ovatosan kilopódzott a lakásból s az előre elkészített gépolajjal végig locsolta az egész házat. A háztulajdonos grófnok megbizásából dr. Perlaki Kálnán ügyvéd idegen ingatlan vagyron megronfalása miatt jelentette fel Maul Ferencznét. Ennek ügyét ma tárgyalta Szilva Géza büntető íjársbíró. A kihallgatott nagyszámu terhelő anak vallomásaival szemben Maulné újabb taktukra hivatkozott, hogy ártatlanságát beigaolja. A tárgyaló bíró erre a tárgyalást elhasztotta.

§ Gyilkos feleség. Érdekes ügyben tartott végtárgyalást ma az aradi törvényszék. A vádlott egy csinos oláh menyecske, Buzesán Juon özvegye, ki férjének meggyilkolása miatt került a vádlottak padjára. Buzesán Paulis községben lakott az asszonynyal, kivel házassá-

guk után rövid időre már erősen hadilábon állott. Ez a veszekedés okozta a halálát, melyre igen jó alkalmat szolgáltatott Buzesán fufangja, melyet a katonaság elől való kibujásra használt fel évenként. Minden sorozás előtt valami szert vett be, amitől beteges színben jelent meg a bizottság előtt. Tavaly májusban harmadszor került sorozásra s újra bevett a szerből másfél kanállal, nem sejtve, hogy az asszony szerezcsikát tett belé, míg ő nem volt otthon. — Gyanutlanul beszédte a szert s nem sokára nagyon rosszul lett, vért hányt, a foga kihullt s néhány nap mulva meghalt. — Halála előtt gyilkossággal vádolta feleségét, kit le is tartóztattak. Az asszony mindent tagadott kezdettől fogva s a mai végtárgyaláson sem ismert be semmit, bár minden jel s egy egész sereg tanu ellene vallott. Eddig 40 tanut hallgattak ki, de mert a megmérgezett Buzesán atyja most újabb terhelő tanukat jelentett be, a végtárgyalást elnapolták. Az új tanuk az aradi fogház egykori lakói, kik előtt az asszony egy alkalommal elbeszélte, hogy ő mérgezte meg az urát. A mai végtárgyaláson, mely különben az első volt ebben az évben, Zubor Gyula elnöklete alatt a büntetőtanács Ribiezey Ferencz és Schartner Sándor dr. bírákból állott, jegyző volt Seres Barna; a vádhatóságot Meszlényi Antal alügyész képviselte.

NAPIREND.

Január 10. Szerda. Róm. kath. naptár: Vilmos püspök. — Protestáns naptár: Vilmos püspök. — Görög-keleti naptár (december 29.): Aprószentek. — A nap kél 7 óra 31 perczkor, nyugszik 4 óra 12 perczkor. — A hold kél 11 óra 57 perczkor, nyugszik 2 óra 24 perczkor.

Időjárás. Legnyomás reggel 7 óraker 765.0 milliméter. délután 2 óraker 766.5 milliméter. Hőmérsék reggel 7 óraker C° + 0.4. délután 2 óraker C° + 0.8. Szél iránya és ereje reggel 7 óraker N. 4. délután 2 óraker N. 2. Felhőzet reggel 7 óraker borult, havaz, délután 2 óraker borult, havaz. Csapadék az utóbbi 24 órában 2 milliméter havas eső.

Időjárás. A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Borus, szeles, emelkedés, havas eső. Szabadságharozli emléktárgyak országos muzeuma (színházépület 1-ső emelet) nyitva van mindennap délelőtt 8 órától délután 6 óráig. — Belépti-díj: Hétköznap 40 fillér, vasárnap 20 fillér.

Kölcsey-könyvtár nyitva van hétfőn délután 4—5, pénteken délután 4—5 és szombaton délelőtt 11—12 óráig. Helyiség: Erekllyemuseum helyisége melletti ülésterem.

Január 10. Városi közgyűlés délután 4 óraker. — Az aradi kerékpárklub közgyűlése.

Január 12. Az aradi gazdasági-egylet borászati- és szőlészeti szakosztályának gyűlése 1/2 10 óraker (Baththyány-utca, Neuman-ház.)

Január 13. Gözgépezők és gőzkazánfűtők vizsgája. — Az aradi tanítótestületek segélyalapjának közgyűlése délután 1/2 5 óraker (Polgári fiúiskola rajzterem.)

Január 14. A német-peregi gazdák szarvasmarha tenyésztő szövetkezetének alakuló közgyűlése. — A borosjenői kaszinó közgyűlése.

Január 17. Az aradi első gyártelep részvénytársaság rendkívüli közgyűlése délelőtt 10 óraker.

Január 25. A nagy-buttyini takaré- és előlegezési-egylet mint szövetkezet közgyűlése délelőtt 10 óraker.

Január 26. Kőrallatorvosválasztás Ternován.

Február 4. Az aradi vonós-négyes kamarazene hangversenye délután 5 óraker (Központi szálló.)

Farsangi naptár:

Január 13. A szegény tanulókat segélyző-egyesület estélye (Fehér Kereszt.)

Január 20. Ronacher-estély a várbeli tisztí kaszinóban 1/2 9 óraker.

Január 27. Mükedvelő-előadás, utána társas vacsora és tánc a várbeli tisztí kaszinóban 8 óraker.

Február 1. Tanítók táncmulatsága (Polgári fiúiskola díszterem.)

Február 3. A helyőrségi tisztikar táncvizalma 1/2 10 óraker (Fehér Kereszt.)

Február 17. Mükedvelő-előadás, utána társas vacsora és tánc a várbeli tisztí kaszinóban 8 óraker.

Február 27. Ronacher-estély a várbeli tisztí kaszinóban 1/2 9 óraker.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Fizetésektelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségeket jelenti: Kurtz József fűszerkereskedő, Eszék. — Silberfeld Dávid, Podgorze. — Porges testvérek bejegyzett cég, Bécs. — Feuer Adolf, Zenta. — Lichtenegger R. kereskedő, Obdach. — Schwarzs Berl, Stryj.

Uj-aradi heti gabnavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, január 9

Rossz időjárás, mely az utakat is elzárni igyekszik a vásárra jönni szándékozók elől.

A folytonos lanya, havaseső nem ártalmas a vetésekre, sőt ha havazás nélküli erős fagy lepne meg bennünket, nem kellene az elvetett mag megfagyásától tartanunk, mert a föld elég nedvességet tart, illetve kapott és ez megmenti a fagytól.

Az árak folyton csökkennek.

E héten is 30 fillért estek úgy, hogy a mai heti vásáron a legdrágább buza is csak korona 14.20 volt.

Gyenge behozatal volt.

Buzában mintegy 6—800 métermázsa, tengeriben 4—500 métermázsa, a többi gabbanem forgalom nélkül.

Mai árak: 50 klgr. súlyegységet véve alapszámításnak, korona-értékben:

1-ső minőségű buza 6.90—7.—

Középmínőségű buza 6.70.

Tengeri 4.20—4.25.

Rozs névleges jegyzés 5.50.

Arpa névleges jegyzés 5.20.

Zab névleges jegyzés 4.30.

Az irányzat lanya.

Budapesti áru és értéktőzse.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, január 9.

Delitőzse. A buzaárakat mérsékelt, vételkegyöngye. Nyugodt irányzat mellett néhány ezer métermázsa került forgalomba, változatlan áron. Egyéb gabonaművekben kevés forgalom.

Zárul 12 óraker:

Buza áprilisra	7.67—7.68
Buza szeptemberre	7.83—7.84
Rozs áprilisra	6.34—6.35
Zab áprilisra	5.—5.01
Tengeri májusra	4.91—4.92
Repcze szeptemberre	11.70—11.80

Zárul 4 óraker:

Buza áprilisra	7.70—7.71
Buza szeptemberre	7.85—7.86
Rozs áprilisra	6.35—6.36
Zab áprilisra	5.05—5.06
Tengeri májusra	4.92—4.93
Repcze szeptemberre	11.70—11.80

Zárul 4 óraker:

Osztrák hitelrészvény	745.—	korona
Magyar hitelrészvény	740.—	
Leszámitolóbank részvény	452.—	
Rima-Murányi vasmű részvény	672.—	
Osztrák-magyar államvasutí részvény 640.—		
Közuti vasut	656.—	
Városi villamos vasut részvény	333.—	

Budapest-kőbányai sertéskeresk. csarnok.

— Január 9. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli sulyban 82.—83.— filig. Öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — filig. Öreg könnyű páronként 320 kilogrammon felüli sulyban 85.—88.— filig. Fialat nehéz páronként 251—320 kilogramm sulyban 84.—85.— filig. Fialat könnyű páronként 250 kilogramm terjedő sulyban 82.—84.— filig.

Sertéslétszám: Január hó 6-án volt készlet 25098 darab, január hó 7-én főlhajtott —664 darab, január hó 7-én elszállított 1497 darab, január hó 8-án maradt készletben 24265 darab. Uzlet: Változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1900. január 9.

Magyar aranyjárdék 40/0	97.50
Magyar koronajárdék 40/0	94.70
Magyar arany 4 1/2 0/0	100.—
Magyar ezüst 4 1/2 0/0	99.50
Magyar keleti vasut	99.50
Magyar földtehermentesítési kötvény	93.75
Magyar italmegváltási kötvény	99.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	95.—
Magyar nyerevényorszjegy kölcsön	160.25
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	137.25
Osztrák papírjárdék	98.65
Osztrák járdék ezüst	98.40
Osztrák járdék arany	97.50
Koronajárdék	98.70
1860-iki államsorsjegyek	136.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1325.—
Magyar hitelbank részvény	138.50
Osztrák hitelintézet részvény	744.—
Osztrák-magyar államvasut	638.50
20 frankos arany (Napoleondor)	19.24
Német birodalmi márka	118.15
London	242.40
Paris	96.15

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Aradi iparosifjak önképző és betegsegélyező egylete. Tessék bejönni a szerkesztőségbe, itt majd utána nézünk, mi van a kéredezett névvel.

Egy városi polgár. Csak teljes névaláírással lett volna közölhető.

B. L. Arad. A „Jó palócokat“ kiadóhivatalunkban átveheti.

REGENY-CSARNOK.

Dr. Moreau szigete.

— Regény. —

Írta: H. G. Wells.

Az Aradi Közlöny számára fordította:

[20]

Mikes Lajos.

[Utánnyomás által.]

(Folytatás.)

XV.

Az állatemberek.

Korán fölébredtem. Tisztán, világosan emlékeztem azonnal Moreau magyarázatára. Kiugrottam a függőágyból s az ajtóhoz léptem, hogy meggyőződjem rá van-e fordítva a kulcs. Azután megráztam az ablakrácsot: szilárdan a falba volt erősítve. Kopogtak az ajtón s hallottam Montgomery fekete arcú kísérlőjének a hangját. Kezembe vettem az egyik revolvért s kinyitottam az ajtót.

— Jó reggelt, uram, szült reggelimet hozva, a rendes főzéken kívül elkészített tengerinyulat is. Montgomery mögötte jött. Körüjárta szemét, s észrevéve a revolvért, gunyosan elmosolyodott.

A puma pihent, hogy gyógyuljon, ezen a napon; de Moreau, a kinek nagyon zárkózott szokásai voltak, nem csatlakozott hozzánk; arról beszélgettem Montgomeryvel, hogy élnek az állatemberek. Főleg arra voltam kíváncsi, miképp tartják vissza őket attól, hogy Moreaut és Montgomeryt megrohanják s egymást szét ne tépjék.

Megmagyarázta, hogy Moreau és a saját biztonsága a szörnyetegek szellemi korlátlanágának köszönhető. Bár értelmük erősödött, s meg van bennök a hajlandóság arra, hogy állati ösztöneik fel-felébredjenek, van elméjükben néhány tiszta ideg, a melyet Moreau ültetett beléjük, s a mely teljesen korlátok közé szorítja képzelő erejüket. Valósággal hypnotizálva, vannak némely dolgot lehetetlennek, másokat kerülendőknek tartanak, s e tilalmak úgy beleszővödtek elméjük szervezetébe, hogy az engedetlenség vagy az ellenkezés lehetősége is ki van zárva. De bizonyos dolgokban a régi ösztön mégis folytonosan hadi lábón áll a Moreau ügyességével. Egy sssó mondás, amelyet a törvénynek neveznek, elméjükben folyton harczol állati természetük legmélyében gyökerező, lázadó vágyaikkal. Ezt a törvényt nem győzik ismételni, de azért szüntelenül megszegik. Nagyon ügyelnek arra mind a ketten, hogy a szörnyetegek vért ne izleljenek. A vérszag suggestív erejétől folyton tartani kell.

Montgomery elmondta, hogy a törvény ereje főleg a macska fajta állatemberekben éjente nagyon meggyöngül. A mint beáll a szürkület, kalandvágy szállja meg őket. Oly dolgokat mernek elkövetni, a mikről nappal mintha nem is álmodnának. Ez volt az oka annak is, hogy a leopárdember megérkezésem éjjelén utámani lopódzott. De ott létem első napjaiban a törvényt csak lopva és csak éjjel szegték meg; nappal nagy tiszteletben tartották a törvényt valamennyi tilalmát.

Ideje, hogy elmondjak egyet-mást a szigetről és az állatemberekről. A szabálytalan körvonala sziget, a mely alig emelkedett ki a végtelen tengerből, hét nyolc angol négyszög mértföld nagysága lehetett. Vulkánikus eredetű volt, s most három oldalról korallzátonyok vették körül. Az északi részén gomolygó füst és egy meleg forrás volt most már minden nyoma annak az erőnek, a melynek valamikor eredetét köszönhette. Hébe-korba érezhető volt rajta gyöngye kis földrengés is, s a felszálló füst olykor sűrűbben gomolygott, mint rendszeren. De más jele nem maradt vulkánikus eredetének.

Lakossága, mint Montgomerytől hallottam,

hatvan-hatvanöt Moreau által alkotott különös teremtes volt, nem számítva azokat a bozótban élő apró szörnyetegeket, a melyeknek nem volt emberi alakjuk. Moreau összevissza százhusz teremteset alkotott; de csaknem fele részük elpusztult. Elmondta Montgomery, hogy szaporodtak is; de sarjadékaik rendszerint meghaltak. Nyoma sem volt rajtuk a szerzett emberi sajátságok átöröklődésének. A mig éltek, Moreau ezekre is rányomta az emberi bélyeget. Nő kevesebb volt, mint férfi; s bár a törvény kimondta a szigorú monogámiát, a nők sok titkos üldözésnek voltak kitéve.

Ahhoz nem értek, hogy leírjam részletesen az állatembereket. Legszembeötlőbb volt egész megjelenésükben az aránytalanság rövid lábuk és hosszú testük között. De a bájról alkotott fogalmunk oly viszonylagos, hogy szemem megszokta lassan alakjukat, s végre szinte meggyőződtem arról, hogy saját hosszú láb-száraim esetlenek. Szembeötlött az is, hogy fejüket előrehajta tartották, s hátgerinczük görbült. Még a majomember hátának sem volt meg az a hosszú görbülete, a mi az emberi alakot oly bájosá teszi. Legtöbbjének esetlen, pupos háta volt.

Csaknem valamennyinek hátrahajló lapos homloka, eltorzított füle, nagy duzzadt orra, nagyon sűrű vagy nagyon tüskés haja és furcsa színű vagy furcsán elhelyezett szeme volt. Egyikük sem tudott nevetni, csak a majom ember hallatott néha vihogásszerű röhejt. Eltekintve az általános vonásoktól, egyéb közösége nem igen volt fejüknek. Valamennyi megőrizte fajbéli sajátságát; az emberi jegy eltorzította, de nem rejtette el a leopárdot, az ökröt, vagy a sertést, vagy egyéb állat vagy állatok vonásait, a mikből az egyes állatember alakult. Hangjaik is nagyon eltértek egymástól. A képük mindig torz volt; s bár némelyiknek emberi formája szinte meglepett, ujjak száma csaknem mindig hiányos volt; a körmök körül esetlen volt az ujj s teljesen érzéketlen.

A két legborzasztóbb állatember a leopárd ember és egy hienából és sertésből alkotott lény volt. Nagyobb volt ezeknél az a három bikából alkotott lény, akiket a csónakban láttam. Azután következett az ezüst szőru férfi, a ki a törvéymondó volt, aztán Montgomery szolgálja, és egy majomból és egy kecskéből össze olvasztott szatírszerű lény. Volt három sertés-férfi és egy sertésnő, aztán egy kanczából és rinoceroszból alkotott teremtes s több más női teremtes, de ezeknek eredetét nem tudtam megállapítani. Volt több farkas ember is, egy medve-bikakeverék és egy szent Bernáthegyi kutyaember. A majomembert már leirtam. Volt aztán egy rendkívül undok, kellemetlen szagu öreg nő, róka és medve keverék, a kit kezdetül fogva gyűlölttem. Ugy mondták, hogy vakbuzgó követelője a törvénynek. Volt aztán egy sereg apróbb tarka lény s kis lajhárteremtés. De elég a felsorolásból!

Eleinte borzongtam a lényektől, mert nagyon is éreztem bennök az állatot; de később megszoktam létezésüket. Különösen hatott rám Montgomery viselkedése velök szemben. Oly régóta élt köztük, hogy rendes emberi lényeknek tekintette őket. Evente egyszer elment Afrikába, hogy Moreau állatszallítójával alkudozzék. De ebben a spanyol keverékű tengeri városkában alig volt alkalma szép emberekkel találkozni. A hajón lévő emberek eleinte, a mint beszélte, ép oly furcsa benyomást tettek rá, mint rám az állatemberek. Természet ellenes hosszú lábuk volt, belapult arcuk, előre nyuló homlokuk s gyanakvók, veszedelmesek és önzők voltak. Nem is szerette már az embereket. Engem, a mint ki is jelentette, csak azért kedvelt, mert megmentette életemet.

Montgomery fekete arcú kísérlője, a kivel először találkoztam az állatemberek közül, s a kinek neve is volt: *M'ling*, — nem élt együtt a többiekkel; hanem szűk istállóban lakott hátul az elkerített udvarban. Alig volt oly értelmes, mint a majomember; de sokkal tanulékonyabb volt, s legemberibb formája volt valamennyi állatember között. Montgomery megtanította főzni s elvégezni minden szolgáló munkát a ház körül. Bonyolult diadal jele volt Moreau rettentő ügyességének, kutyával és ökrrel beoltott medve, s körülbelül a legtöbb gondtal kidolgozott állatember. Különös gyöngédséggel és odaadással viselkedett Montgomery iránt, a ki néha megveregette, félig gunyos,

félig tréfás neveket osztogatott neki s táncz tatta nagy gyönyörűségére; máskor meg, különösen ha sok whyskit ivott, rosszul bánta és csipdeste, ütötte, verte, kövel dobálta. De *M'ling* nem sokat bánta, s legnagyobb örömmel mindig csak Montgomery közelében tartózkodott.

Említettem már, hogy hozzászóltam az állatemberekhez, s ezer dolgot, a mi eleinte természetellenesnek látszott s visszataszított, csak hamar természetesnek és rendesnek tartottam. De azért hébe-korba visszariaszítva megvillan előttem az állatemberekben az igazi állat. Érdemes, s nem is tudom magamnak megmagyarázni teljesen, hogy az undok nőteremtés ott létem első idejében ösztönszerűleg megéreztem, hogy undorító benyomást gyakorolnak rám s ennek következtében egyre több gondot fordítottam az illendőségre s külső ruházatom díszére.

• (Folytatása következik.)

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1899. évi október hó 1-től. —

ARADRÓL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felől érkezik:	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.05
Gyorsvonat reggel	8.18	Szm. sz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	10.51
Szm. sz. tv. délután	3.56	Személyvonat d. u.	3.55
Gyorsvonat délután	4.21	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szm.v. Szolnokról este	8.48
Erdély felé:		Erdély felől:	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Személyvonat d. e.	10.50
Soborsinról délután	2.04	Radnáról délután	2.36
Személyvonat d. u.	4.30	Gyorsvonat délután	4.06
Temesvár felé:		Temesvár felől:	
Személyvonat reggel	6.20	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.55
Szeged felé:		Szeged felől:	
Személyvonat reggel	7.15	Személyvonat reggel	8.46
Vegyesvonat délután	4.16	Vegyesvonat este	7.49
Brád felé:		Brád felől:	
Személyvonat reggel	6.25	Boroscsobáról szv. reg.	8.03
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Boroscsobáról szv. du.	5.20	Személyvonat este	7.—

Városi színház.

Bérlet 95. sz.

Részlettel.

Szerdán, 1900. évi január hó 10-én:

A baba.

Operette 4 felvonásban. Írta: Ordonneau Maurice. Fordította: Reiner Ferencz. Zenéjét szerzette: Audran Edmund.

SZEMÉLYEK:

Lancelot . . . Harmath J.	Alésia . . . Felhő Rózi.
Maximin . . . Pintér Imre.	Chantrelle . Gáthi K.
Hilarius . . . Andorffy P.	Lorémis . . . Hajnal D.
Hilariusné . . Tolnainé.	Balthasar . . Czako V.

Kezdeté 7 órakor.

NYILTTÉR.*

Kleinoscheg-Elysée
a Szeged Szeged

Könyvkötészet.

Az aradi nyomda részvénytársaság

(Csanádi-palota)

a szakipar legújabb vívmányai szerint új aranyozó és könyvkötészeti gépekkel berendezett és magas színvonalon álló

könyvkötészeti osztálya

mindennemű könyv- és hangjegyek bekötését vállal és ép oly pontosan, mint díszesen és jutányosan készítetteti el.

Jutányos árak. Díszes kiállítás. Pontosság.

! INGYEN !

kapja mindenki

Petőfi Sándor összes költeményeit

diszkötésben, azonfelül a

Magyar Szinművészet

gazdagon illusztrált könyvét, ha előfizet a vidék legnagyobb napilapjára, az

ARADI KÖZLÖNYRE.

Míg a készlet tart, a fenti két művet minden új előfizető megkapja ingyen!

47. szám.

292

Burgundi és Czukorrépa eladó

415

Kis Ernő-utca 3. sz. alatt.

Faeladási hirdetmény.

A lippai m. kir. főerdőhivatal irodájában 1900. évi január hó 22-én d. e. 10 órakor, a valamérei erdőgondnokság porso-gai és bulzai 1900—1909. évi 1279.556 holdas vágásaiban tö-vén álló mintegy 2350 m³ tölgyhaszonfa és 209.760 m³ tölgy, cser és bükk tűzifa eladása iránt, zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával kapcsolatos nyilvános szóbeli árverés fog tar-tatni.

Kikiáltási ár 246.500 ko-rona, bánatpénz 24650 korona. Bővebb felvilágosítással a lip-pai m. kir. főerdőhivatal szol-gál. —

Lippán, 1900. jan. hóban.

M. kir. főerdőhivatal.

Általános feltűnést

keltenek azon

olcsó áruk,

melyek már régóta oly kedvelté teszik

Kraemling Károly

ARAD,

Asztalos Sándor-utcában levő női-divat és vászonkereskedését, hol legalább 25%-al olcsóbban lehet vásárolni; tehát ajánlatos ez üzlethelyiséget megte-kinteni és a mondottak valóságáról meg-győződést szerezni. Igaz-e, hogy: női di-vatkelmék, vásznak, barchettek, kanavászok, asztal- és ágyterítők stb. cikkek oly feltűnő

2946

olcsóak.

Szőnyegek, függönyök.

Aradváros legolcsóbb bevásárlási helye.

Báli

ujdonságainkat

figyelmébe ajánljuk!

Különlegességek

selyem, gasier és divatkelmékben.

Valódi francia battistok, himzett és ajour, Caliko bálókra igen alkalmas és minden színben kapható.

Báli belépők (Entree), legyezők

minden kivitelben.

Mennyasszonyi kelengyék nagy raktára.

Fegyházban kötött gyermek-, női- és férfi harisnyák.

ROSENBLÜH H. és TÁRSA

Arad, Szabadság-tér 19.

Könyvelő,

ki a magyar és német le-velezésben jártas,

alkalmazást nyer.

Ajánlatok fizetési igényök megjelölésével, magyar és né-met nyelven küldendők 411

Kemény Testvérekhez,

Nagy-Szalonta.

Berzovai körjegyzőség.

30—1900. szám.

Árverési hirdetmény.

Berzova község képviselőtes-tületének 1900. évi január 1-én 1. szám alatt hozott határozata értelmében ezennel közhírré tétetik, hogy Berzova község tulajdonát képező országos vá-sár és hetivásár helypénz sze-dési jog, évi 600 korona bér kikiáltási ár mellett 3 egymás-után következő évre, vagyis 1900. évi január hó 15-től 1903. január 14-ig terjedő időre a berzovai körjegyzői irodában 1900. évi január hó 14-én délelőtti 9 órakor tar-tandó nyilvános szóbeli és zárt

ajánlattal egybekötött árver-sen, haszonbérbe-fog adata. Miről árverelni szándékozik azon hozzáadással értesítettnek hogy az árverési és szerződés feltételek a berzovai körjegyzői irodában megtekinthetők.

Berzova, 1900. évi január 3-án.

Posevitz Géza
410 körjegyző.

4125—1899. p. m.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy az Aus-triába való állatbevitel tekintet-ben jelenleg érvényben lévő fogal-mi korlátozásokat tartalmazó 376. számú állategészségügyi érte-sítő az érdekeltek által hivatalo-san megtekinthető.

Aradon, 1899. évi deczembér hó 31-én.

Salacz,
kir. tanácsos
polgármester.

4032—1899. pm.

Pályázati hirdetmény

Arad sz. kir. város törvényho-zóságánál egy 700 forint évi fizeté-sel és lakbérlettel járó javadékmazott rendőrségédtisztii állás töltendő lévén, azokat, a kik ezt állást elnyerni óhajtják s az 1889. évi I. t. cz. 19. szakaszában el-írt minősítéssel bírnak, ezen felhívom, hogy pályázati kérvényüket hozzám az 1900. évi január hó 5-ig benyujtsák.

Aradon, 1899. évi deczembér hó 22-én.

Salacz,
kir. tan. polgármester.